

12^E JAARGANG N^O 47 — 3 FEBR. 1933

LOSSE NUMMERS 15 CENT

OPLAGE BOVEN 90.000 EXEMPLAREN

DE STAD

GEÏLLUSTREERD WEEKBLAD

VERSCHIJNT DES VRIJDAGS

AMSTERDAM

REDACTIE EN ADMINISTR.

N.Z. VOORBURG WAL 262

TEL. INT. 33170 GIRO 97946

IJS IN DE GRACHTEN

HULP AAN ALPENREIZIGERS

Een geestelijke, van honden vergezeld, werkt zich door de sneeuw naar de plek waar een reiziger dreigt te verongelukken. Op den achtergrond de Zwitsersche—Italiaansche grenspaal.

Goeie maatjes.

Op de flanken van een der hoogste Alpenbergen, de St. Bernard, verrijst een klooster, waarvan de bewoners gastvrijheid bieden aan langstreckende reizigers. De monniken fokken en dresseeren hier de beroemde

St. Bernardshonden, welke er op afgericht worden om door sneeuwstormen overvallen en ingesneeuwde bergbeklimmers te bevrijden. Nu het moderne verkeer deze liefdediensten van de paters eenigszins overbodig heeft gemaakt, vertrekt een gedeelte van de kloosterbevolking naar het ontoegankelijke Thibet om daar met behulp der trouwe viervoeters het werk opnieuw te beginnen,

Honden krabbelen de sneeuw weg en verwarmen met hun adem den bewusteloozen toerist.

Aan de poort ontvangt de klooster-overste zijn gasten. Hoewel het gebouw solide genoeg is opgetrokken, waait de sneeuw door de poort en vele kieren de gangen in.

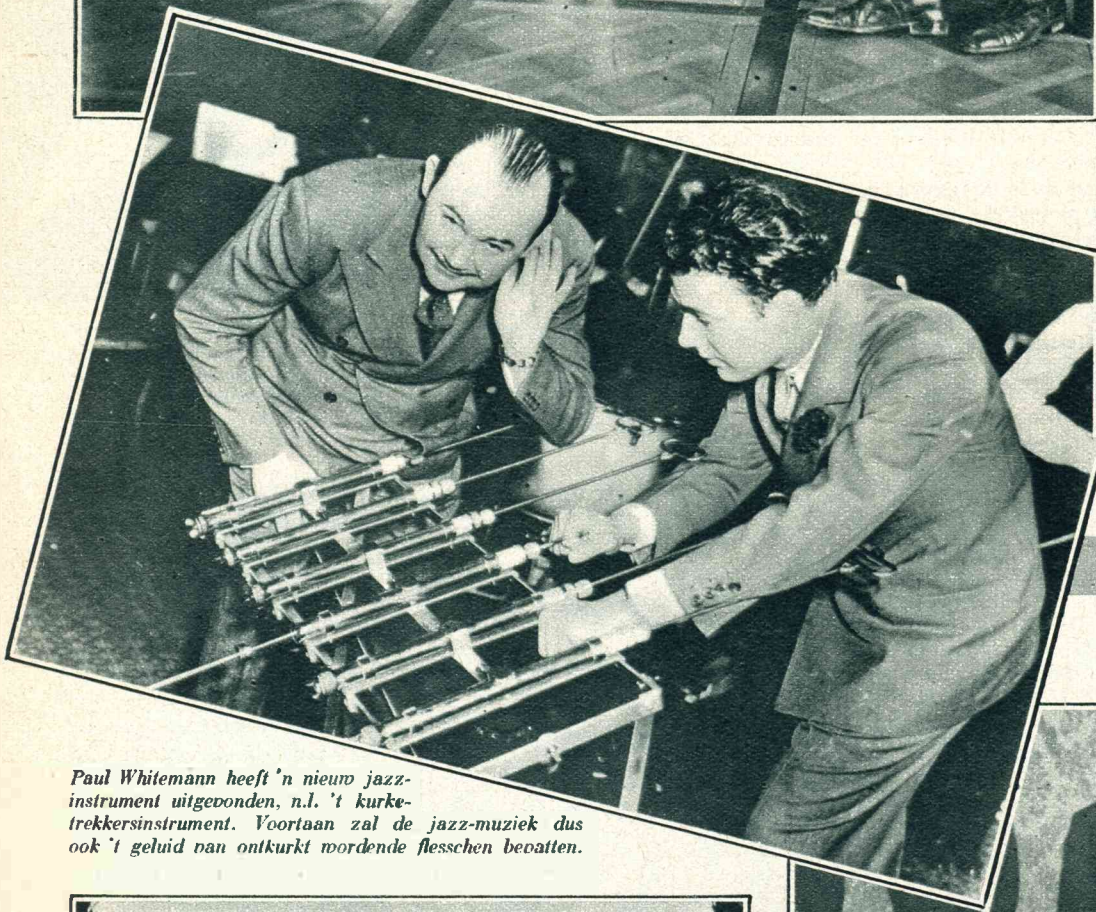

In Duitsland is na het aftreden van von Schleicher een kabinet gevormd onder leiding van den aanvoerder der nationaal-socialisten, Adolf Hitler. Zittend: Rijksminister Göring, Rijkskanselier Hitler, von Papen, rijkscommissaris voor Pruisen: staande v. l. n. r. Seldte, minister van arbeid en leider v. d. Stahlhelmbond, Dr. Gereke, comm. voor werkverschaffing, Graaf Schwerin-Krosigk, minister van Financiën, Frick, minister van Binnenlandsche Zaken, Generaal von Blomberg, rijksweermister en Hugenberg, economische zaken.

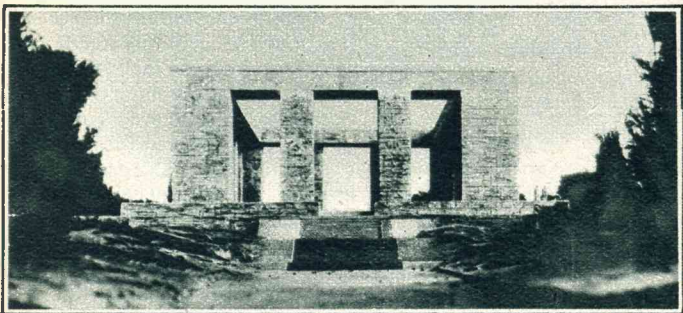
Na zijn benoeming tot Rijkskanselier werd Hitler bij het verlaten van het hotel Kaiserhof luide door de Berlijners toegejuicht.

BUITENLANDSCH NIEUWS

Paul Whitemann heeft 'n nieuw jazz-instrument uitgevonden, n.l. 't kurke-trekkersinstrument. Voortaan zal de jazz-muziek dus ook 't geluid van ontkurkt wordende flesschen bevatten.

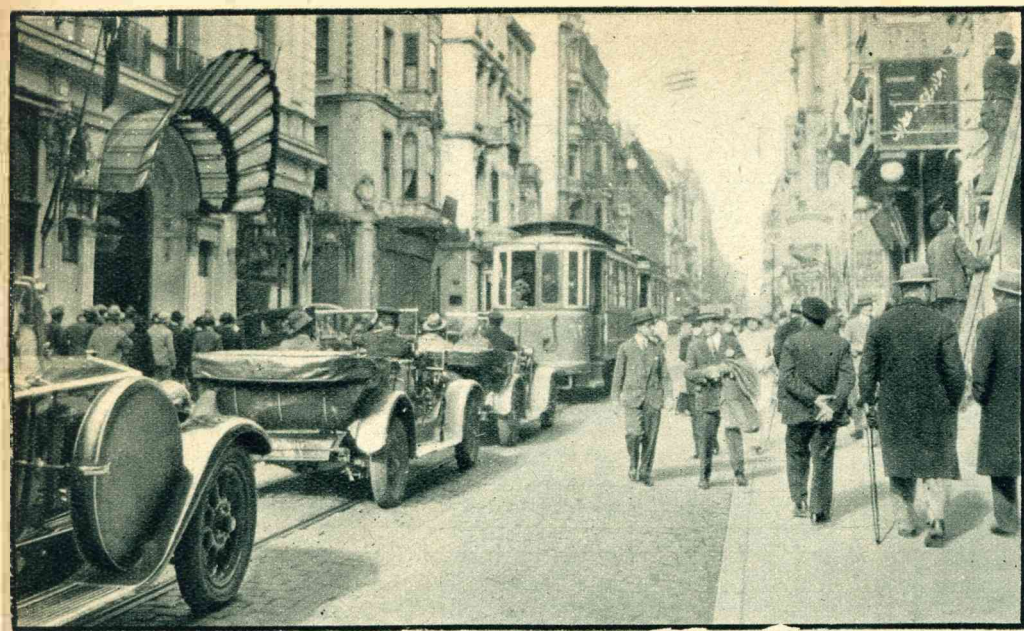

Het bekroonde ontwerp, van professor Kreiss, voor een nationaal monument ter eere van de in den grooten oorlog gevallen Duitsche soldaten.

Op het jaarlijksche bal van de Berlijnsche persvereniging verschenen meer tal van bekende filmsterren, v.l.n.r. Lien Deyers, Liane Haid, Joseph von Sternberg.

DE SULTAN

De Pérastraat, de hoofdstraat in de Europeesche wijk van Constantinopel, de hoofdstad en residentie van 't vroegere Turkije der sultans.

De Avonturen der erfgenamen van den Sultan van Turkije

Dit is de geschiedenis van een erfenis.

De erfenis was onnoemelijk groot en de erfgenamen waren velen; er waren bij deze zaak, die internationale verwickelingen meebracht, vele, uiteenlopende en eigenaardige moeilijkheden; er waren verschillende particulieren en lichamen in verschillende landen door de erfgenamen met de behartiging van hun belangen belast; de strijd werd gevoerd op bijeenkomsten van diplomaten, in kantoren van advocaten en bankiers, zelfs in gevangeniszellen.

De erfgenamen waren de nakomelingen van den laatste sultan van Turkije; de geschiedenis van hun lotgevallen, hun zwerven door Europa, van goedgeloofigheid en bedrog en van oplichterij in deze zaak, van de eigenaardige figuren die er bij betrokken waren, van eindeloze verwickelingen, van fantastische avonturiers, die in de erfeniskwestie een voordeelige zaak meenden te vinden — deze geschiedenis is een der meest vreemde en sensationele van den woeligen en aan sensaties zoo rijken na-oorlogstijd, en bewijst weer, dat de werkelijkheid nog steeds vreemder is dan wat fantasie kan bedenken.

De laatste sultan van Turkije met absolute macht was Abdul Hamid II, die in 1876 op den troon kwam; de beweging der Jong Turken (waartoe o.a. het tegenwoordige hoofd der Turksche regering, Mustafa Kemal, behoorde) dwong hem echter in 1908 een constitutioneele regering weer in te stellen. Een jaar later werd hij bij *fetva* van den troon vervallen verklaard; Mohammed V volgde hem op, die in 1918 stierf, toen Mohammed VI zijn plaats innam. Dit was de laatste sultan van Turkije. In 1922 was de toestand zóó veranderd, dat Mohammed VI zijn toevlucht zocht op een Engelsch oorlogsschip (op 17 November), dat hem naar Constantinopel bracht.

Korten tijd vóór deze gebeurtenis, in de woelige dagen, welke Turkije toen doormaakte, kwam in Constantinopel 'n Amerikaansche millionaire, John de Kay, die de voornaamste en ook de eigenaardigste rol in deze ingewikkelde erfeniskwestie speelt. Hij kwam, althans voor zijn doel, niets te vroeg, want Mohammed VI zon op plannen, om het vermogen der sultansfamilie tegen mogelijke revoluties in veiligheid te brengen.

John de Kay was een vreemde persoonlijkheid. Hij was een zakenman, die soms zijn geld waagde aan de meest fantastische ondernemingen, die echter later niet zoo vreemd en fantastisch leken, of hij wist er nog voordeel uit te halen. Behalve door zijn zakentalent onderscheidde hij zich door eigenaardigheden, die men allermint bij een berekenenden financier zou zoeken. Hij had een sterke neiging voor het bizarre, het vreemde, en had behoefte aan omgang met mensen, met wie hij door zijn werk en zijn zaken niet in aanraking kon komen. In Zwitserland bezat hij bijv. een villa,

waar hij geregeld schilders, schrijvers, toneelspelers en andere kunstenaars ontving, evenals bekende figuren uit het politieke en maatschappelijke leven. De vriendschap van de laatste zocht hij natuurlijk ook uit zakelijke overwegingen. Zelf schreef hij ook; hij liet o.a. een boekje verschijnen over „Nationalisme, Productie en Wereldhandel". Op zijn reizen, wanneer hij zijn auto niet gebruikte, liet hij zijn eigen salonrijtuig aan den trein koppelen; altijd nam hij een groot aantal bedienden, secretarissen en typisten mee, terwijl een uitgebreide bagage en de gewoonte, om steeds een half hotel voor hem en zijn hofhouding te reserveeren, den indruk gaf of een Indisch vorst of zooiets op reis was.

Het lag geheel in de lijn van zijn karakter, om te trachten in aanraking te komen met de sultansfamilie. Dit gelukte hem door bemiddeling van een der leden van de Entente-Commissie, die toen in Constantinopel was, John de Kay ging op audiëntie in het paleis; het bezoek werd door meer gevolgd, en hij hoorde al spoedig, welke zorgen over zijn vermogen den sultan plaagden.

De millionaire deed toen een voorstel, dat graag aanvaard werd: hij zou met de leden der sultansfamilie een maatschappij vormen, die het geheele vermogen aan onroerende goederen in bezit kreeg. Deze maatschappij, de *Ottoman Imperial Estates Incorporated*, zou in Amerika gevestigd worden, om mogelijke moeilijkheden, inbeslagname door de regering, enz., te voorkomen. Alleen aan prospecti en documenten over het vermogen der sultansfamilie (o.a. uitgestrekte bezittingen in Syrië, Albanië, bij Mosul) gaf John de Kay enkele duizenden dollars uit. De aandelen werden grif verkocht, omdat men enorme winsten verwachtte, wanneer eenmaal de goederen te gelde zouden worden gemaakt.

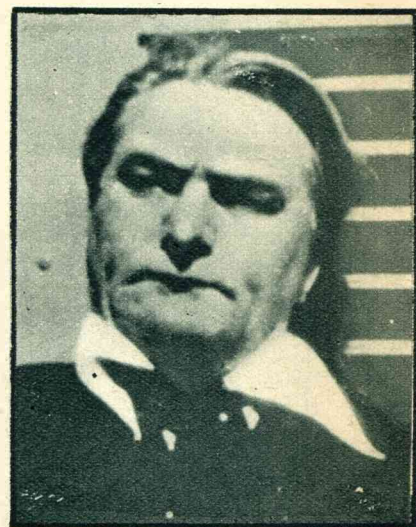
De ruim twintig familieleden onderteekenden zonder bezwaar alle papieren, waaronder een bepaling was, dat voor liquidatie van hun bezit de gezamenlijke goedkeuring van hen allen noodig was.

Na het vertrek van Mohammed VI kon zijn familie niet in Constantinopel blijven; hun tijd was voorbij. Er werd een extratrein voor de sultansfamilie gereed gemaakt, waarmede veertien vrouwen en zeven mannen naar het buitenland ver trokken; de reis stond onder leiding van Abdul Kadir.

In den trein speelde zich een voor Europeesche toestanden zeer vreemde scène af. De twee vrou-

wen van den sultan wilden met elkaar kennis maken! In Turkije hadden zij in verschillende paleizen gewoond; zij hadden nooit met elkaar gesproken, elkaar zelfs niet gezien; zij wisten slechts van elkaar, dat zij bestonden. Een revolutie was noodig voor deze kennismaking; nu zij in den trein zaten, op weg naar de ballingschap, ontmoetten Meziette en Medside elkaar voor het eerst. De twee echtgenooten van één man omhelsden elkaar, waarna ieder „de andere" eens goed bekeek en opnam.

In Belgrado liet Abdul Kadir den salonwagen afkoppelen; hij deelde zijn familieleden mede, dat hij niet meereisde naar 't doel van de reis, Parijs, maar naar Boedapest ging, waar hij eenigszins bekend was; de familie van den sultan, die later over groote afstanden verspreid werd, ging dus reeds spoedig uiteen. Abdul Kadir kwam met zijn twee vrouwen, eenige eunuchen en bedienden en 'n groot aantal kisten met kostbaarheden in Boedapest. De bedienden werden spoedig als verbodig naar Turkije

John de Kay, de vreemde financier uit Amerika, aan wien de sultanserfgenamen de liquidatie der erfenis toevertrouwden. (Zie artikel.)

Abdul Hamid, de laatste „groote" sultan van Turkije.

teruggestuurd; de vrouwen kregen ieder een apart huis, waar zij, in vreemde omgeving en in voor hen zoo ongewone toestanden, sterk door heimwee werden geplaagd. Abdul Kadir kon zich beter aanpassen; hij vond al gauw den weg naar dancings en nachtclubs, waar hij op dolzinnige manier geld uitgaf. Hij maakte er bijv. een gewoonte van, aan iedere dame, met wie hij danste, een brillant te geven.

Het is begrijpelijk, dat hij, die hoegenaamd de waarde van het geld niet kende, een gemakkelijk slachtoffer werd van de individuen, die zulke rijke en vooral onervaren prooiën zoeken. Een zekere

Griek Foco maakte met Abdul Kadir kennis; hij sprak Turksch, hetgeen er veel toe bijdroeg om de vriendschap van den sultan te winnen. Deze was blij iemand gevonden te hebben, die hem kon helpen en raad geven in die moeilijke geldzaken. Foco was niet minder blij, dat hij zoo spoedig zijn doel bereikte. Hij adviseerde Abdul, om een gedeelte van zijn vermogen in huizen te beleggen; Abdul nam den raad aan en werd eigenaar van een villa in de Uszoki Ucca en van een huis in de Orczi ut. Niet lang daarna wist Foco echter een goeden kooper voor deze percelen; de sultan geloofde onvoorwaardelijk in de juistheid van den raad, dat het 't beste was de huizen nu te verkoopen en hij kreeg f 20.000.— voor de groote villa, en evenveel voor het huis, dat veel meer waard was.

EN DE MILLIONNAIR

Abdul Kadir, onder wiens leiding de erfgenamen van den sultan uit Constantinopel vertrokken. In Boedapest verdiende hij eenigen tijd zijn onderhoud als violist in 'n café-orkestje

J. Abdul Kadir

Later vertelde hij, dat hij dacht dat huizen in dien tijd meer opbrachten, maar het gezicht van den grooten stapel banknoten (in den tijd der lage valuta!) bedroog hem. Hij was overtuigd, dat hij van zoo'n be-

drag weer langen tijd kon leven.

Het duurde echter korter dan hij gehoopt had, en al gauw moest hij wanhopig aan Foco 1000 dollar vragen; deze zag geen ander middel, vertelde hij, dan dat eenige sieraden beleend werden. Dit gebeurde, Foco bracht 1000 dollar, de sultan was weer tevreden. Maar de edelsteen moesten spoedig ingelost worden; Abdul Kadir had natuurlijk geen geld, Foco zou z'n best doen en kwam werkelijk de noodige 1000 dollar brengen, met het trotsche verhaal, dat 't hem met moeite gelukt was het geld los te krijgen, maar dat de kostbare sieraden nu eigendom waren van den geldschiet. Het is niet moeilijk te raden, wie deze geldschiet was en hoeveel meer waarde dan 2000 dollar de edelsteen hadden.

Abdul Kadir prees zich gelukkig met zoo'n handigen vriend — en hoorde kort daarna, dat

Foco verdwenen was. De behulpzame vriend had waarschijnlijk ingezien, dat hij zich spoedig niet meer aan den sultan kon verrijken. Abdul liet hij Abdul, die tamelijk wanhopig in Boedapest achterbleef. Hij had echter wel zooveel inzicht in den moeilijken toestand, dat hij begreep zijn familieleden bij elkaar te moeten roepen om de toekomst te bespreken en middelen te zoeken, om voortaan dergelijke benarde situaties te vermijden. Hij wilde dus een familiaaraad beleggen om onderling te overleggen, hoe zij John de Kay er toe konden brengen, de erfenis te gelde te maken en te verdeelen.

Maar dat was een moeilijke opgave, want de bloedverwanten van Abdul Kadir woonden in meer steden dan de jonge prinsesjes en prinsjes vroeger te Constantinopel in de aardrijkskundeles geleerd hadden. Hij had bijv. zes broers, waarvan de oudste, Selim, in Bayreuth woonde, waar hij kalief was; Achmed was naar Nice gegaan, Burhan Eddin naar Parijs en Abdul Rachin naar Weenen; Nuredim woonde in Rome, en Abid, de jongste, was eveneens naar Nice gegaan. Deze luxe-stad aan de Riviera scheen de verbannen sultansfamilie sterk aan te trekken, want de prinsessen Sekije en Aïse woonden er ook; in Monte Carlo dreef Naime twee hotels, welke zij gekocht had voor een klein deel van haar erfenis, die zij bijtijds in klinkende munt had weten te veranderen. Chadije, die het intellect der familie werd genoemd, was met Rafije naar Parijs verhuisd. De toestand wordt overigens geteekend door het feit, dat Abdul zelfs niet wist, waar al zijn broers en zusters woonden, evenmin als hij 't wist van de vrouwen zijns vaders. Die kende hij trouwens niet; hij had wel eens over hen hooren spreken, maar dat was alles. Eén van de vrouwen had hij slechts gekend, n.l. Bidar, zijn moeder, die reeds lang dood was.

Waren de broers en zusters dus dagreizen van elkaar verwijderd, geestelijk stonden zij nog verder van elkaar. Zelfs in het geïsoleerde paleis der sultans had de geest van den nieuwen tijd invloed

uitgeoeft, zoodat er niet meer het onbepaalde regime van absolute machten angstheerschte, waarvan men leest in verhalen over Indische potentaten en Oostersche machthebbers, die even gemakkelijk iemand laten dooden als 'n normaal

mensch een sigaret aansteekt. Maar toch kwam het leven in Constantinopel niet bepaald overeen met onze opvattingen over gezinsleven en familie, en leefde men daar in omstandigheden, die zeer ouderwets aandoen, omstandigheden die wel in staat waren, een stemming van wantrouwende vrees te bevorderen. De oude sultan Abdul Hamid kende maar al te goed den angst voor het leven, en men vertelt van den anderen kant dat het ook onder zijn regeering voorkwam, dat er iemand „plotseling verdween”. De zorg voor zijn leven was een der voornaamste zorgen in het paleis; wat men van potentaten en tyrannen dikwijls leest, gebeurde ook hier: alle spijsen voor den sultan werden onder verzegelde glazen stolpen opgediend, en de kok moest ze, alles uit vrees voor vergiftiging, eerst proeven. Er waren meer dan een dozijn slaapkamers voor den sultan, en slechts enkelen wisten, in welke van deze kamers het hoofd van het Turksche rijk 's avonds ter ruste durfde gaan. Vele verhalen, van heel lang maar ook kort geleden, deden de ronde in het paleis over het gebruik van het „zijden snoer” — en onder deze slachtoffers van worging waren in den loop der jaren ook prins en hooggeplaatste dienaren van den sultan geweest.

(Wordt voortgezet.)

Het visitekaartje van Abdul Kadir.

Nizza, het internationale luxe-centrum der Fransche Riviera, waar enkele leden der verbannen sultansfamilie hun toevlucht, en werkkring, zochten

DE UITSLAG VAN ONZE KERSTPRIJSVRAAG

Voordat we overgaan tot de vermelding van den uitslag en de namen der prijswinnaars van onze Kerstprijsvraag, past het ons, een woord van verontschuldiging en van dank te uiten. Verontschuldiging voor het langer uitblijven van dezen uitslag dan bedoeld was, maar waarvan het tijdroovende stuk voor stuk sorteren van de antwoorden de oorzaak is; dank vooral aan al diegenen, die zoo vriendelijk geweest zijn, aan ons verzoek gehoor te geven door, volgens de gevraagde aanduiding, hun voorkeur voor het een of ander kenbaar te maken. Het stemt ons tot vreugde, dat het overgrootste deel der mededingers inzake deze redactionele aangelegenheid blijk van belangstelling heeft gegeven, waaruit zoo duidelijk een gedegen interesse voor 't uiterlijk en den inhoud van ons blad naar voren treedt. Voorloopig willen wij met deze dankbetuiging volstaan, wellicht komen wij later nog even op onze enquête terug, maar in alle geval bezit de redactie thans in de uitspraken van ons lezerspubliek waardevolle richtsnoeren bij de keuze van haar materiaal.

En nu de prijsvraag-uitslag. De gevraagde woorden waren :

s o s
s a u s
s l u i s
s p r i t s
s t a l l e s
s t a d h u i s
s p r u i t j e s
s e c r e t a r i s
s t r o o m a t r a s
s c h u i l p l a a t s
s t a a l m e e s t e r s
s t r o o m o p w a a r t s

Het lot heeft de prijzen als volgt toegewezen, de hoofdprijzen, de
Cassette messen: Mevr. de Munck, Janzenstraat 12, Den Helder; Fauteuil compleet met kussens: B. A. Meerhoff, Egelantiersgracht 69hs., Amsterdam; Pendule: Mevr. A. J. Huijgens-Faber, H. de Keijserlaan 23, Hilversum.

GEWONE PRIJZEN:

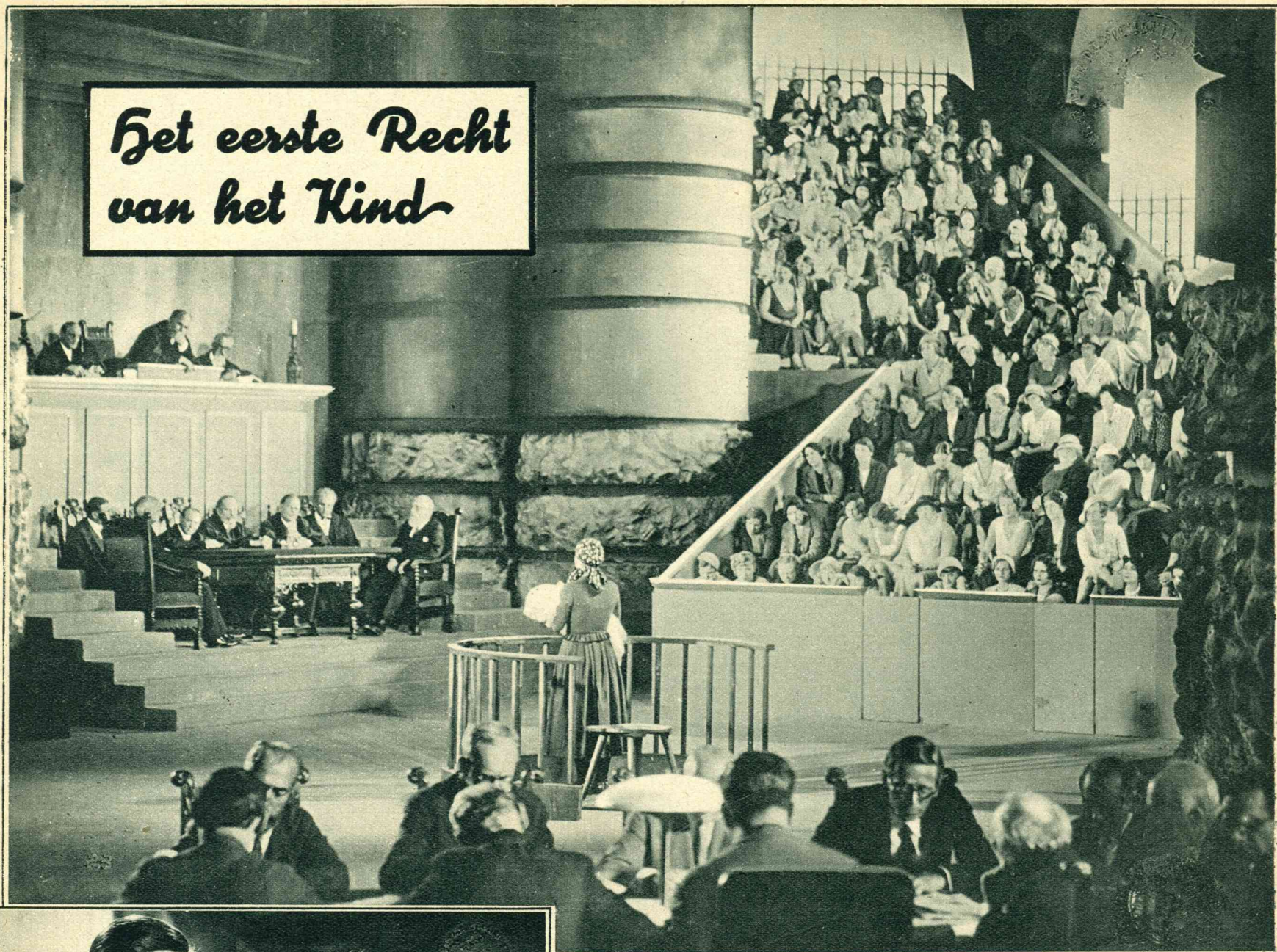
Zilveren polshorloge: G. Ramp, Aalsmeer Oost 411.
" " N. v. Barneveld, Dorpstraat A 23, Scharwoude.
" " I. M. Bos, Terrasweg 17, Santpoort.
Vulpenhouder met vulpotlood: H. Room, Schildereinde, Den Burg 47, Texel.
" " Th. Latjes, Burgemeester Mooijstraat 26, Castricum.
" " G. Schouten, Aalsmeerderdijk 365, Aalsmeer.
" " G. A. Kleijn, Stationsweg 197 h., Amsterdam.
Barometer: A. ten Brinke, Wingerdweg 367, Amsterdam N.
" L. de Wit, Sluisstraat 17 a, Koog a. d. Zaan.
" C. Th. Groeneveld, Lijnderdijk 272, Haarlemmermeer (Vijfhuizen).
" Is. Cohen, Henr. Ronnerplein 12 hs., Amsterdam.
" C. Wiegman, Boerenjonkerstraat 7, Zaandam.
Handgeweven kledje: Mevr. Uileman v. Elferen, Olympiaweg 109 II, Amsterdam.
Portefeuille: Y. Stam, Noorderstraat 6, Egmond a. Zee.
" J. Groen, Zuideinde 289, Landsmeer.
" P. Wals, Kanaalschans 33, Purmerend.
" P. Zwart, Korte Graafwijkstraat 52, Beverwijk.
" H. v. Someren, Heerensingel 144, Weesp.
Wekkerklokje: J. Winkelaar, Mauvezand 6, Laren.
" F. van Croonenborg, Schoolstraat 7, IJmuiden.
" W. Vooijs, Burgersdijkstraat 3a „Zeelucht“, Katwijk a. Zee.
Klokje: Arn. Janssen, Heemraadstraat 3, Alkmaar.
" H. M. Benschop, Chr. Huijgensplein 13, Haarlem.
" F. v. d. Meij, Bestevaerstraat 30, Amsterdam W.
" Jac. Verhagen, Wilgenlaan 23, Halfweg.
" P. Tienstra, Wijdenesserstraat 9, Nieuwedam.
Schemerlamp: C. v. d. Hoek, Hubert van Eijckenstraat 11, Naarden.

Handgeweven kledje: Mevr. J. Muts, Stationsplein 8, Bussum.
Heerenportemonnaie: C. Nieuwdorp, Fortweg 3, Hoofddorp.
" " J. D. v. d. Berge, Multatulilaan 3, Hilversum.
" " D. Hartog, Lindestraat 16, Hoorn.
Handgeweven kledje: Jannie M. Visser, Postkantoor, Berkhout (N.H.).
Zilveren dames-polshorloge: Mej. R. v. d. Werff, Nieuwstraat 22, Lisse.
" " A. J. Vennik, Stationsweg, Heiloo.
Cigarettengarnituur: D. Denneman, Madurastraat 130 II, A'dam O.
" " G. Goedwaagen, Nassaukade 144 II, A'dam W.
" " J. de Rooij, Leidschestraat 121, Hillegom.
Zakmes: Jan van den Oever, Jan Tooropstraat 68, Katwijk aan Zee.
" P. Tesselaar, Amstelkade E 38, Uithoorn.
" O. Valentijn, Hoogkarspel C. 24.
" G. v. Hemert, Ruijsdaelplein 15, Naarden.
Verzilverd bonbonmandje: Mej. N. Hofman, v. d. Pekstraat 101 boven, Amsterdam.
Aschbakje: J. Souverein, Nachtegaalstraat 67, Haarlem N.
Verzilverd bonbonmandje: Mej. J. v. d. Laan, Kennemerlaan 39, IJmuiden.
Fleschje eau de cologne: Mej. C. Knecht, Rechtestraat 60, De Rijp.
" " " " Mej. A. Tap Woud, Krommenieërweg 266, Wormerveer.
Aschbakje: A. Borman, Vespuccistraat 86 I, Amsterdam.

TROOSTPRIJZEN:

Fleschje eau de cologne: Mej. L. J. Steendam, Cronjéstraat 34, Den Helder.
Aschbak: J. Blom, Handelskade 17, Noord Scharwoude.
" A. Kikkert, Lindelaan 1, Halfweg.
Mapje postpapier: G. W. v. d. Slesens, Iepenlaan 11, Huizen N.H.
" " Eva Ficker, Okeghemstraat 6 I, Amsterdam.
" " J. Schildmeijer, Molenwerf B 95, Amsterdam W. Sloterdijk.
" " B. Wagenaar, Kerklaan 5, Spaarndam.
" " A. Slotmaker, Heer Hugowaard N.
" " G. Willemse, Middelweg 70, Uitgeest.
" " Joh. Jansen, Weesperstraat 324, Muiden.
" " Mej. J. Koopen, Bagijnestraat 4, Enkhuizen.
" " J. Blasberg, Hoofdweg 417, Amsterdam W.
" " J. Spaans, Westerblokker N.H.
" " Mej. M. de Vries, Kerkstraat B 6 d, Oostzaan.
" " J. Visman Jr., Oudeschild Texel.
" " Z. Tijn, Broekerhaven B. 275, Bovenkarspel.
" " S. Vos, Hazepad 20, Zaandam.
" " Mej. D. v. Bemmelen, Olieslagerslaan 14 rood, Haarlem.
" " Mevr. Venstra-Berghuis, Copernicusstraat 12 b, Amsterdam O.
" " J. G. Klaare, Elis. Wolffstraat 31, Amsterdam W.
" " Mej. J. de Boer, Molengouw, Broek in Waterland.
" " C. Metzelaar, Westzijde 159, Zaandam.
" " P. Hartog, Middenweg 23, Beemster.
" " H. Hali, Singel 14, Bussum.
" " Mej. A. Martens, Diemerikade 47, Diemen.
" " K. Schilmeijer, Kattenburgerdwarsstraat 13 I, Amsterdam.
" " H. Flitz, Zandvoortschelaan 50, Zandvoort.
Zakmesje: A. Raaijen, Anna Paulownastraat 27, Zaandam.
" J. F. Schutze, Gijsbr. v. Amstelstraat 93, Hilversum.
" K. de Waal, Dorpstraat 62, Landsmeer.
" W. P. Hulsman, Corn. Schuijststraat 8, Amsterdam Z.
Mapje postpapier: Mevr. G. Bos, Staringstraat 16 I, Amsterdam W.
Zakmesje: K. A. Brand, Oostdijk 38, Beemster (Z.O.)
" H. Ten Bosch, Joubertstraat 18, Den Helder.
" A. Limbach, Kinneimweg 25, Bloemendaal.
Mapje postpapier: Mevr. P. Oldenhove-Karper, Krugerplein, 11 A'dam.
Zakmesje: M. v. d. Linden, Dennenstraat 21, IJmuiden Oost.
" D. Gorter, Oostende 68 a., Wognum.
" H. J. G. Benard, Koninginneweg 32, Haarlem.
" N. Voorbergen, Appelhaven 22, Hoorn.
" P. v. Voorst Jr., Ferdinand Huijcklaan 33, Baarn.
" A. v. d. Vliet, Amstelv.weg 129, Amstelveen.
" T. de Haan, Middenstraat 41 a., Weesp.
" W. van Ee, Javastraat 50, Den Helder.
Sigarenaansteker: M. v. Loveren, Geraniumstraat 8, Hilversum.
" J. Zwaan, Bergerweg 44, Bergen N.H.
" A. Lemmerse, Hoekweg 24, Andijk West.
" P. van Die, Drieboomlaan 164, Hoorn.
" J. J. Mesker, Mercatorstraat 73 II, Amsterdam.
" J. Drijfhout, N. Molenvaart 64, Anna Paulowna.

Het eerste Recht van het Kind

De student (Eduard
Wesener) en Lotte
Bergman (Hertha
Thiele).

Een jury van moeders.

Het eerste recht van 't kind is: wekom te zijn. Dat is de eind-conclusie van deze film en ieder zal het daarmee eens zijn. Of men dat echter ook is met het treurige, ongelukkige voorbeeld, dat daarvoor wordt aangehaald, betwijfelen wij, daar de aandachtige toeschouwer al gauw eenige hiaten ontdekt, waarvoor geen oplossing gegeven wordt. In den vorm zooals het gegeven thans voor ons ligt, kunnen we het drama op zich en het spel der medespelenden, waaronder de sinds kort populair geworden Hertha Thiele, zeker waardeeren. De film is eigendom van de D.L.S.-Holland te Rotterdam.

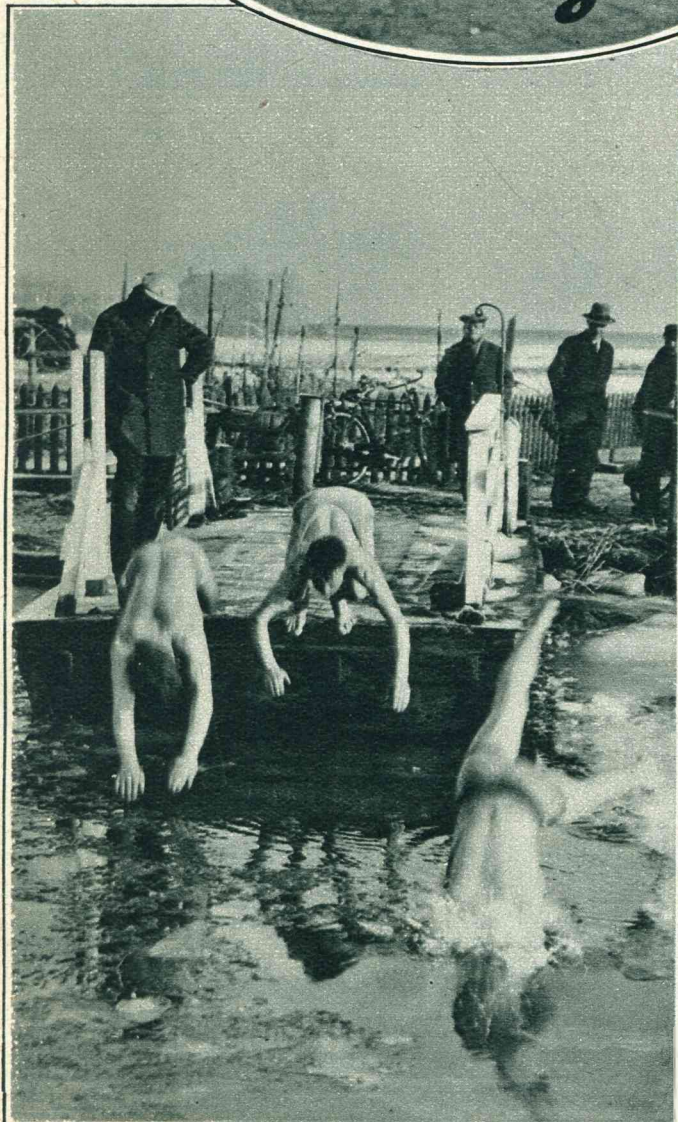
Op moeders school.

demonstreerde menigeen een duidelij
k verlangen naar kachelwarmte.

kon men bij de vuurpotten, door de zorgzame
gemeente geplaatst, even zijn handen warmen.

Toen het tien graden vroom in Amsterdam,

hield de politie zoo goed en zoo kwaad als het ging de havens open.

waren er nog liefhebbers voor een koud bad (aan den Zeeburgerdijk).

GEWROKEN

door

M. v. MECHELEN

In één der nauwe straten van het Londensche East-End stond 'n klein, onooglijk huis, dat aan den buitenkant het opschrift droeg „Cinema-Palace”. De eigenaar was een Russisch emigrant, die trachtte ver van zijn vaderland zijn brood te verdienen en rijk te worden in een industrie, die in de kwart eeuw van haar bestaan zoovele duizenden tot den millionairsstand had gebracht. Zijn naam was Loris en hij ontzegde zich elk genoegen, om te bereiken wat hij wenschte. Hoewel hij dag en nacht bezig was, om zijn zaak, zooals hij dat noemde, omhoog te brengen, gebruikte hij ieder vrij oogenblik om de Engelsche taal machtig te worden. Zijn volhardende arbeid, zijn energie en koppige verzaking aan alles wat luxe was, stelden hem in staat iedere maand een klein sommetje naar de bank te brengen, om eventueel na enkele jaren „het Theater” te kunnen kopen.

Eensklaps werden echter zijn droomen verstoord, doordat de eigenaar, de oude Jacob Corland, stierf, die al zijn bezittingen aan een verre neef, Royal Hunter, naliet. Deze Hunter was lid van een der grootste bankiershuizen van Londen en een financier wiens macht grenzenloos was, daar hij de voornaamste posten in groote financieele ondernemingen bekleedde.

Enige dagen na den dood van den ouden Corland trad een man Loris' theater binnen, haalde een papier uit zijn zak en begon daarmee de ligging en de verdeling van het huis te vergelijken. Loris' jonge vrouw, Sonja, die juist het theater aan het schrobben was, vroeg den man wat hij wenschte en deze deelde haar onverschillig mede, dat de nieuwe eigenaar het plan had, „het oude krot” met den grond gelijk te maken. Met een door tranen verstikte stem ging Sonja het nieuws aan haar man mededeelen en toen deze zich doodsbleek tot den ongeluksboodschapper wendde, kreeg hij kortweg ten antwoord: „Ik heb met de heele zaak niets te maken, de nieuwe eigenaar heeft mij de opdracht gegeven en daarmee basta. Indien u wat hebben moet, gaat u dan maar naar Mr. Royal Hunter, Hunterhouse bij het Londen-Park.”

Nadat hij dit gezegd had, draaide hij zich om en verdween. Loris was verslagen. Het resultaat, dat hij moeizaam, na jarenlangen, ingespannen arbeid had bereikt, dreigde eensklaps vernietigd te worden. Opnieuw beginnen was niet mogelijk, daar groote bioscopen hem allengs het gras voor de voeten hadden weggemaaid. Het publiek dat hij had, was met zijn localiteit vertrouwd geraakt en iedereen uit de omgeving, zelfs zijn klanten, gunden hem zijn succes. Een groote bitterheid kwam over hem en hij besloot zich schriftelijk te wenden tot den nieuwen eigenaar en hem te smeeken, alsnog zijn besluit in te trekken. Na uren ingespannen werken had hij den volgenden brief gereed:

„Hooggeachte Heer Royal Hunter!

Mijn naam is Loris Grod; ik ben de Huurder van het kleine bioscoop-theater, East-End Lane 87 en verdien in die kleine zaak voor mij en mijn vrouw het dagelijksch brood. Zijn we haar echter kwijt, dan zullen we misschien eerlang uit bedelen moeten gaan.

Hooggeachte Heer, het is uw huis. Wees echter edelmoedig en bewaar mij en mijn vrouw voor de armoede door alsnog uw bevel tot afbraak in te trekken. Graag wil ik u iedere maand een £ meer betalen. Helaas kan ik niet meer doen. Maar ik hoop, dat u mijn verzoek zult inwilligen.

Uw dienaar

Loris Grod.”

Het had hem veel moeite gekost, dezen brief zóó gesteld te krijgen, doch dank zij de hulp van enkele woordenboeken was hij er zeker van, dat de machtige Royal Hunter zich althans niet aan de fouten kon ergeren.

Een week ging voorbij, een week, waarin Sonja geen oogenblik zonder tranen in haar oogen was en waarin haar echtgenoot de schrik van den postbode was geworden. Toen den morgen van den achtsten dag Loris nog niet het geringste teken had ontvangen, kleepte hij zich in zijn allerbeste kleeren, omdat hij besloten had, Royal Hunter in zijn paleis te gaan opzoeken. Een in goud gegalonneerde bediende stond aan de deur, toen Loris bij de geweldige Hunter-kantoren aankwam. „Ik zou graag Mr. Royal Hunter willen spreken, astublieft,” zeide hij vriendelijk.

„Bent u besteld?” vroeg de jongen uit de hoogte, daar de poovere kleeding van den man blijkbaar een niet al te gunstigen indruk op hem maakte.

„Ik ben zijn huurder,” hervatte Loris; „en ik heb hem een brief geschreven. Mijn naam is Loris Grod, dien mij maar aan.”

De jongen schoof hem nonchalant een bloc-note toe, waarop voor twee regels stippellijnen gedrukt stond: Naam en Onderwerp.

Loris schreef zijn naam bovenaan en achter het woord onderwerp schreef hij: „Betreffende den brief dien ik schreef, waarin ik u verzocht het huis, East-End Lane 87, niet af te breken.”

De jongen ging met het papier een groote glazen deur binnen, doch na één seconde kwam hij weer naar buiten. „Mr. Hunter kan u niet ontvangen,” antwoordde hij. „Goedendag.”

„Maar hij moet me ontvangen. Zeg dat het dringend is, noodzakelijk. Zeg —”

„Niets,” viel de jongen hem in de rede. „Hij wil je niet ontvangen en hoepel dus maar op.”

Loris' hand ging naar zijn zak en haalde er wat kopergeld uit. Schuchter legde hij dit op de prachtige tafel, waarachter de jongen had plaats genomen.

„Waar is dat voor?” snauwde deze.

„Dat is voor jou,” zei Loris. „Nu wil je misschien Mr. Royal Hunter verzoeken...”

„Ik zal den portier verzoeken, je er uit te smijten!” zeide hij, terwijl hij met een zwaai van zijn arm het geld tegen den grond smet. „En nou er uit!”

Loris gaf den moed op. Doch toen hij met de lift weer naar beneden ging, besloot hij in de hall te wachten, totdat Mr. Hunter het gebouw zou verlaten om te gaan lunchen. Nadat hij drie kwartier had gewacht, zag hij eindelijk een zeer opgeblazen heer, ten volle bewust van zijn waardigheid, naar beneden komen, in gezelschap van twee andere heeren.

Loris stevende direct op den middelste af, maakte een buiging en zei:

„Mr. Royal Hunter, een klein oogenblikje astublieft.”

Hunter keek neer op den vreemdeling, die hem had aangesproken. De niet bijster opvallende kleeding vertelde hem direct, dat het niet iemand was, met wien hij gewoon was zaken te doen. Hij wilde doorloopen, doch Grod versperde hem den weg en zei:

„Ach mijnheer, breek mijn theater niet af. Het zal me ruïneeren. Ik heb het u reeds gezegd in mijn brief en het beteekent toch zóó weinig voor u om het te laten staan. Voor mij is het echter alles op de heele wereld. Ter liefde van uwe en mijne moeder.”

Hij hield op, want een der heeren die er bij was begon te lachen. En Hunter, die een flauw vermoeden begon te krijgen, dat hij zich belachelijk zou

gaan aanstellen, maakte een ongeduldige beweging en wilde Loris andermaal voorbij loopen.

„Om hemelswil, Mr. Royal Hunter, luister naar me. Het beteekent toch zooveel voor me. Ik...”

Eenige menschen, die de hall doorkwamen, bleven nieuwsgierig staan en daarom achtte de groote financier het tijd er een einde aan te maken.

„Kom hier,” bulderde Hunter tegen den portier. „Gooi dezen griezelen idioot er uit! En denk er om dat je voortaan dergelijke lastige huurders niet meer bij me toelaat.”

„Zeker Mr. Hunter,” antwoordde de portier onderdanig, terwijl hij Loris bij zijn kraag pakte. „Het spijt me werkelijk dat dit gebeurd is.”

„Ik ben geen griezelen idioot,” gorgelde Loris, daar hem de adem bijna werd afgesneden door den greep in zijn nek. „Ik ben een zakenman en ik kwam hier om —”

„Schiet op,” snauwde de portier, terwijl hij Grod naar den uitgang drong. Doch alvorens de deur zich achter hem sloot, vond hij nog gelegenheid zijn tot barstens toe gevuld gemoed, door de vernederingen welke men hem had laten ondergaan, te luchten en schreeuwde hij: „Ik zal mij rechtvaardigheid verschaffen, jij grijs behaarde ijsberg! Ik, die vecht voor mijn bestaan — een griezelen idioot, ik zal gerechtigheid krijgen.”

Woorden in de Engelsche taal ontbraken hem, om méér te zeggen, doch toen de deur in het slot viel, huilde hij als een kind.

Het had zes maanden geduurd alvorens Loris erin geslaagd was, een ander theatertje in het East-End in te richten en het scheen dat zijn gouden droom om de filmwereld te kunnen beheerschen ééns in vervulling zou gaan. Hij was sterk veranderd sinds zijn onderhoud met Hunter. Hij had al zijn oude gewoonten en gebruiken vaarwel gezegd en zich volmaakt bij de Engelsche beschaving weten aan te passen, zoodat niemand in den invloedrijken millionnairen den armen Russischen East-End theater-bezitter zou herkennen. Tien jaren waren er verlopen sinds dat voor hem zóó vreeselijke onderhoud met Royal Hunter. Doch het eenige wat hem daar nog van overgebleven was, was een doodelijke haat voor dengene, die eens de verwoester van zijn geluk was geweest. Grod was thans de bezitter van de Valencia Film Company, één der meest succesvolle cinema's van heel Londen. De nieuw geboren industrie was geweldig omhoog gegaan en had alle maatschappijen van auto's, staal en spoorwegen overvleugeld.

Loris Grod was dan ook een der machtigste mannen geworden, met wiens wenschen iedereen wel terdege rekening had te houden. Zijn naam had hij lichtelijk veranderd en men kende hem slechts als Louis Towne. Ondanks zijn macht en rijkdom leefde Loris tamelijk sober en meestal kon men hem vinden in zijn werkkamer, van het geweldige Valencia-filmgebouw, waarin hij dikwijls meer dan twintig uren per dag werkte. Het kleinste detail van zijn reusachtige zaak had zijn aandacht, onverschillig of het de opening van een nieuw theater, dan wel de keuze van artisten voor de film betrof. Wanneer Loris een speciaal type noodig had, dan zond hij een leger van zijn Valencia-bedienden door de stad, om dat te zoeken en de eerste kennismaking aan te knopen, waarna zij bij hem rapport moesten uitbrengen.

Op zekeren dag kwam een zijner afgezanten James Croidon bij hem binnen en zei: „Mijnheer, ik heb haar gevonden.”

„Zóó,” vroeg Loris, allesbehalve enthousiast.

„Ja mijnheer,” herhaalde Croidon, „ik heb haar gevonden.”

„Ja, daar ben je al drie keer mee aangekomen,” zei Loris kort. „Laat ik je dus nog eens even precies zeggen, aan welke voorwaarden ze moet voldoen. Ze moet een rol spelen als Lady Molly, jong, knap, vriendelijk, doch niet al te zoet. Manieren kennen en zich ongedwongen kunnen gedragen. Kom me dus weer niet aan met alle mogelijk meisjes uit een restaurant, programma-dames enz. Het moet

De laatste zonnestralen streelen over 't land.

„Ja mijnheer, daaraan voldoet ze volkomen. Ik ben vroeger met haar op de H.B.S. geweest. Toevallig heb ik haar een dezer dagen weer ontmoet en het is op en top een meisje van de wereld. Ze vertelde mij onder andere, dat ze zwaar in de schuld zit, want hoewel zij een ruime toelage geniet, heeft ze door allerhande onverwachte uitgaven haar budget danig overschreden. Ze liet me een heelen stapel onbetaalde rekeningen zien en vertelde me dat die van haar kleermaker waren. Ze durft niet met haar ouders over die schulden te spreken en ze hilde zelfs, dat lieve kind! Ineens dacht ik, dat zij buitengewoon geschikt zou zijn voor de rol van Lady Molly. Ik heb haar van een en ander op de hoogte gesteld en zij vertelde me, buitengewoon gelukkig te zijn in een film te mogen spelen.”

„Hm —,” mompelde Loris critisch. „Daar zij, zooals je zegt, van eerste klas standing is, lijkt ze mij uitstekend geschikt voor Lady Molly. Hoe oud is ze?”

„Juist 22.”

„Prachtig, dan zullen we trachten de toestemming van haar vader te verkrijgen.”

„Om hemelswil, dat kunt u niet doen,” riep Croidon verschrikt uit. „Haar vader zou voor al het geld ter wereld geen toestemming verleenen. Dat is juist de grap.”

„Zóó,— mijn gevoel voor humor is echter defect,” antwoordde Loris droog. „Hoe heet ze?”

„Haar naam is Hunter,” antwoordde Croidon. „Bébé Hunter. Haar eigenlijke naam is Beatrice, maar iedereen noemt haar Bébé.”

„Hoe is de naam van haar vader?” vroeg Loris,

plotseling zijn zorgeloze houding opgevend. „Ik bedoel diens voornaam!”

„Royal Hunter,” zei Croidon, „de beroemde financier.”

Zonder een spier op zijn gezicht te vertrekken, draaide Loris zich op zijn bureaustoel een slag om en dit was voor zijn ondergeschikte een teeken, dat het onderhoud geëindigd was.

„Breng haar morgenochtend om 11 uur hier,” beval hij Croidon, „dan is het contract gereed om te teekenen. Jij krijgt dubbele provisie van deze zaak, en zeg aan die jongedame dat ze begint met een salaris van 500 pond per week. Goedendag.”

„Vijf honderd pond per week, vijf honderd — eh —,” stamelde Croidon.

„Goedendag,” snauwde Loris.

Den volgenden morgen om 9 uur zat Loris reeds voor zijn bureau en las voor de vijfde maal het contract, dat door de beide advocaten der Valencia-film Company en door hem zelf was opgemaakt en waaraan men drie volle uren had gewerkt. Zijn lippen plooiden zich tot een bitteren glimlach en hij herhaalde misschien wel voor den honderd-duizendsten keer, deze twee woorden:

„Griezelige idioot!”

Hij nam de telefoon, belde zijn advocaat op en zei: „Maak een onderhoud voor mij in orde met Mr. Royal Hunter, den groot-financier en staalkoning, en zeg hem, dat ik hem gaarne morgenmiddag drie uur op zijn kantoor wil spreken.”

Prompt om drie uur den volgenden dag stond Loris voor den tweeden keer van zijn leven in de wachtkamer van het Royal-Hunter-gebouw. Een sombere glimlach kwam om de hoeken van zijn strakken mond, toen hij zag, dat dezelfde bediende van elf jaar geleden hem ook thans weer aandiende.

Nadat de man met het kaartje verdwenen was, kwam even later Royal Hunter in hoogst eigen persoon uit zijn privé-kantoor om Loris te verwelkomen en mee naar binnen te nemen.

„Mr. Hunter,” begon Loris, „het ligt in mijn bedoeling een geweldige film te maken, zooals er nog nooit voorheen een vervaardigd is. De ster van deze film moet geweldig populair worden en daarom wordt zij in driekleurendruk op reclamebiljetten van 2½ M. op iedere muurvlakte, iedere reclamezuil en ieder station aangeplakt. Het wordt een reclame-campagne, die éénig is in haar soort. Ik heb er 20.000 pond sterling voor uitgetrokken, want ik wil, dat zij binnen eenige dagen zóó bekend is, als laten we zeggen Charlie Chaplin.”

Met deze woorden ontrolde Grod eenige papieren, die hij onder den arm droeg. Verbaasd keek Royal Hunter zijn gast aan, daar hij maar niet begreep, wat hij daarmede te maken had.

„Kijk!” zei Loris, terwijl hij een geweldige teekening bij Hunter op het bureau neerlegde. „Hier is het! Ik geloof dat het buitengewoon geslaagd mag heeten. En hier...” terwijl hij een ander papier voor Hunter neerlegde, „hier is een voorbeeld hoe de perscampagne gevoerd zal worden. Het is mijn bedoeling...”

Hij ging niet verder. Doodsbleek staarde Hunter op de groote reclameplaat voor hem. Hij had zijn zelfcontrole geheel verloren en werd als gefascineerd door het meisjeskopje, dat op het papier stond afgebeeld. Hij herkende haar, en wist op hetzelfde moment ook, van welke foto het was genomen, nog voor hij de groote letters gelezen had, die er onder stonden. In schreeuwend kleuren droeg het papier het opschrift: „Bébé Hunter, het Londensche society-meisje, dochter van Royal

Hunter, den bekenden financier, als Lady Molly, in „DE SLET”.

„Wat denkt u daarvan?” vroeg Loris, met een stem, waaruit hij nauwelijks den vreugdevollen klank had kunnen wegnemen. Hunter gromde en brieschte als een leeuw, terwijl hij bijna stikte in de woorden, die hij spreken wilde.

Loris genoot van dien aanblik, doch met een onverstoorbare kalmte vervolgde hij: „’t Spijt me, dat het niet bijzonder in uw smaak schijnt te vallen, Mr. Hunter. Maar daar is toch heusch niets aan te doen. Mejuffrouw Hunter is meerderjarig en ik heb haar contract.”

Hij haalde een papier uit zijn zak te voorschijn. Doch voor hij het kon verhinderen, was Hunter opgesprongen, had het papier uit zijn handen gegrist en in snippers gescheurd.

„Ik dacht wel, dat u zooiets doen zoudt,” zei Loris vriendelijk, „en ik heb er op gerekend. Dat was slechts een copie, hier heb ik er nog een, dat kunt u ook in stukken scheuren als u wilt. Zóó heb ik er nog vijf. Het oorspronkelijke ligt in mijn brandkast. Ik zal u deze copie geven en mocht u er soms zin in hebben er nog meerdere te verscheuren, dan belt u me maar even op en ik zal ze u per post doen toekomen.”

Na deze woorden draaide Loris zich om en verdween zonder nog een woord te zeggen.

Vijf minuten later daalde Hunter eveneens naar beneden, sprong in zijn auto en reed regelrecht naar zijn advocaat.

„Ja, hij heeft u te pakken, Mr. Royal Hunter, het contract zit muurvast in elkaar en ik geloof niet, dat er iets aan te doen is,” verklaarde Willis, Mr. Hunter’s advocaat, nadat hij van den inhoud van het contract nota genomen had.

„Maar dat is een schurkenstreek,” bulderde Hunter.

„Dat is het!” bevestigde Mr. Willis. „Maar wettelijk zoo zuiver als goud. Er staat echter een clause in het contract, dat de eigenaar van de Valencia Film Company eventueel tegen een som van 10000 pond sterling afstand van zijn rechten kan doen.”

„Ik betaal, ik betaal oogenblikkelijk,” schreeuwde Hunter. „Maak het voor me in orde, ik laat alles aan jou over.”

Twee dagen later klopte de advocaat Willis op de deur van Mr. Hunter’s privé-kantoor.

„Die man schijnt gek te zijn,” zeide hij. „Ik overhandigde hem uw chèque van £ 10.000, doch hij verklaarde me kort en bondig, dat hij die slechts dan zou accepteren, indien u haar vanmiddag persoonlijk bij hem op kantoor brengt.”

„Zeg hem, dat ik er niet aan denk,” barstte Hunter los. „Je hebt hem de chèque aangeboden en hij heeft geweigerd, dus... staat hij in het ongelijk.”

„Ik vrees van niet,” sprak Mr. Willis tegen. „Want in het contract staat, dat de eigenaar genoeg kan nemen met £ 10.000, maar er staat niet bij *moet*. Daarom acht ik het werkelijk beter voor uw naam en positie, dat u er zelf heengaat, anders is morgen heel Londen met die reclamebiljetten overstroomd.”

Precies vier uur trad Royal Hunter dan ook het kantoor van het Valencia-gebouw binnen. Een bediende nam zijn kaartje aan, doch kwam even later terug en zei op volmaakt onverschilligen toon: „Mijnheer Towne kan u nog niet ontvangen. Wacht u maar beneden in de hall, ik zal u wel laten weten, wanneer u komen kunt.”

Hunter’s gezicht werd purper. Doch voor hij zijn mond kon openen, viel zijn oog op het reusachtige aanplakbiljet, dat van den zolder tot den grond reikte.

Vijf en veertig lange minuten was hij gedwongen tegen het biljet aan te kijken en eerst dan kwam dezelfde jongen hem zeggen, dat hij binnen kon komen. Met hoog geheven hoofd, de chèque in zijn gehandschoende hand, trad Royal Hunter het privé-kantoor van den filmmagnaat binnen.

Loris zat aan zijn schrijfbureau en ook hij hield een papier tusschen zijn vingers. Het was voor Hunter niet moeilijk te raden wat het was. Hij naderde tot op twee meters afstand van het bureau, vouwde de chèque in vieren en wierp haar in de richting van Loris. Het kostbare papier viel echter eenige stappen van het bureau af, op den grond.

Loris maakte geen enkele beweging en zijn stalen, streng gezicht leek een nog hardere uitdrukking aan te nemen, toen hij zei: „Raap dat op en geef het mij fatsoenlijk in mijn hand.”

Hunter voelde dat hij tegenover zijn levensvijand stond en dat deze hem volkomen in zijn macht had. Hij bukte zich, raapte de chèque op en overhandigde haar aan Loris, terwijl hij tevens het contract, dat deze in de hand hield, wegrukte. Als hij zich wilde omdraaien om te vertrekken, zag hij verbaasd, hoe Loris de chèque in duizenden kleine snippers scheurde, op de palm van zijn hand legde en de kamer in blies.

Eerst dan scheen hij te bemerken, dat Hunter nog steeds in het vertrek aanwezig was. En met scherpe stem donderde hij, terwijl hij naar de deur wees:

„Ga er uit, jij griezelige idioot!”

* * *

Het was alsof van dien dag af de sombere, in zichzelf gekeerde Loris Grod een heel ander mensch geworden was.

En de kudde wordt naar het dorp gedreven

De kleinste klant.

In de logementen worden de pinda's van hun bast ontdaan.

DE PINDA-MANNETJES

Er is, tusschen de talrijke bestaande, aardige en interessante verschijningen te Amsterdam, er een bij gekomen. Zij — of beter *hij* begint al een onmisbaar deel van het uiterlijk der hoofdstad uit te maken; hij is er reeds mee samengegroeid; men kan zich de stad niet meer zonder hem denken.

Men vindt hem in de buitenwijken en in de binnenstad; op de pleinen, bij de tramhaltes, tegen de brugleuningen, voor de ingangen van groote gebouwen en prachtige magazijnen, ja hij verscheen onmiddellijk op de bevroren wateren, die in een vroolijke ijsbaan waren herschapen.

Een echte zoon van zijn volk.

De bereiding van de gepelde pinda's geschiedt met boter en suiker.

Des morgens vertrekken de pindamannetjes om in alle deelen van de stad te trachten mat te verkoopen.

Opsleken doen ze graag.

Opdringerig is hij niet, de Chineesche pindaman. Hij is bescheiden, hij roept niet luid, hij maakt geen ruzie, hij houdt geen voorbijgangers staande. Hij staat maar stil en meestentijds onbeweeglijk voor zich uit te staren.

Geen Westerling kan gissen, wat er in zijn hoofd omgaat. Droomt hij van de lente in zijn vaderland, van zijn geboortedorp? Of heeft het leven hem zoo geknauwd, dat hij daartoe niet meer in staat is en alleen nog hopen kan op het medelijden en de milddadigheid van hen uit wier land hij niet meer vertrekken kan?

Want — het zal inmiddels wel algemeen bekend zijn geworden — de „Pinda-pinda lekkâ lekkâ“-verkooper is gedwongen hier in het land te blijven.

De overgrootste meerderheid van deze Chineezers was werkzaam op de grootte oceaanstoomers, die nu ongebruikt in de diverse havens zijn opgelegd. Zij deden dienst als stokers en oliemannen en verdienden een goed stuk brood.

Velen onder hen schamen zich voor het „beroep“ dat zij nu moeten uitoefenen.

Een ding is voor hen gelukkig; de sympathie van de Amsterdammers — hoe ruw en onbeholpen zich deze soms ook uiten mag — hebben zij.

En dat komt ongetwijfeld hun arme, maar eerlijke broodwinning ten goede.

Meerdere malen zijn wij er in de dagen van felle vorst zelf getuige van geweest, hoe bewoners der omliggende huizen den verkleumenden Oosterlingen wat warm drinken, een schotel warm eten, een paar wanten, een ijsmuts kwamen brengen. En dat geschiedde heusch niet in de betere wijken; waarmede al weer gedemonstreerd werd, hoe zij, die het minst iets kunnen missen, het gemakkelijkst wat kunnen afstaan.

En verkoopen nog liever.

In Amsterdam leven de Chineezers bij elkander in de straten en straatjes rondom de Prins Hendrikkade. Daar wonen zij in zeer eenvoudige logementen; de eischen die zij aan het leven stellen zijn werkelijk niet hoog. Hier — en elders — fabriceren zij hun Pinda-pinda, welke officieel gekeurd en goed is bevonden. Het weekgeld dat zij maken is niet groot en er moet nogal een en ander af voor hun logies. Hun volksgewoonte, het dobbelen, hebben zij ook thans nog niet afgeleerd. Maar de tijd van wraakzuchtige moorden tusschen elkander vijandige organisaties — zooals enkele jaren geleden — schijnt voorbij.

De pinda-mannetjes wachten op dat, waarop heel Amsterdam wacht: namelijk betere tijden. Laat ons, zolang deze niet zijn aangebroken, elkander het leven zoo draaglijk mogelijk maken.

Het gemak dient den mensch.

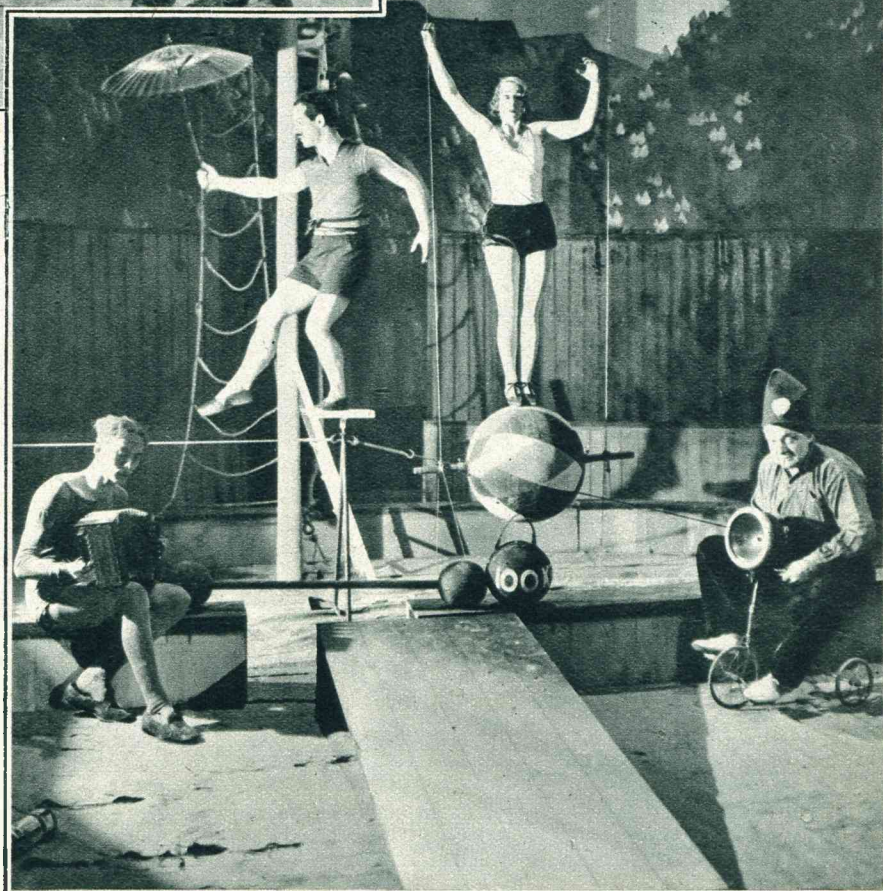
De Amsterdamsche Tooneelvereniging gaf (voorloopig) een tweetal opvoeringen van Zuckmayer's „Circus Knie". Een scène uit 't eerste bedrijf van het hartelijk ontvangen tooneelstuk, waarop wij wellicht later nog zullen terugkomen. V.l.n.r. Ben Rooyaards, Cruys Voorbergh, Charlotte Köhler en Jules Verstraete

Het dooidde dit jaar nog niet, toen de Amsterdamsche IJclub haar gecostumeerd ijsfeest hield. Watt en Half-Watt hadden veel belangstelling.

AMSTERDAMSCH NIEUWS

Uit hetzelfde stuk: Albert van Dalsum als koordfietser.

Een zeldzaam voorkomend genoeg op de Amsterdamsche grachten. Zwieren in de winterzon.

Sinds onze laatste opgave
keerden wij tengevolge onzer

Gratis

Ongevallenverzekering

de volgende
bedragen uit aan:

Wed. Chr. Sint Annaland, v. Speijkstraat 48, R'dam	f 600.—
Wed. A. de Wijze, Nieuwstraat G 216, Middelburg	600.—
H. Brijs, P. K. Drossaertstraat 222, Vlaardingen	30.—
J. M. Kastelijn, Steenweg A 79, Best	100.—
Nabest. v. A. A. M. v. Dongen, Brouwersgr. 226, A'dam	600.—
Wed. J. K. Wiecherink, 1 C 146 Z. Eschmarke, Lonneker	300.—
Chr. Meijer, Vespuciusstraat 22II, Amsterdam	60.—
Wed. J. v. Dalen, Crommelinstraat 49, Delft	600.—
Wed. J. de Reus, West Duelstraat 49b, Rotterdam	600.—
A. Hoppzak, v. Oosterzeestraat 61a, Rotterdam	30.—
J. Kemp, Zuiderstraat 114, Delft	30.—
W. Meusen, Dorpskom 65, Budel	125.—

f 3.675.—
Vorig totaal bedrag - 273.256.—
Nieuw totaal f 276.931.—

Tegen ruwe huid

helpt

NIVEA

Bij guur, koud weer wordt de huid spoedig ruw en springt open. Bescherm dus gezicht en handen door ze flink met Nivea in te wrijven, niet alleen voor U het huis verlaat, maar vooral 's avonds voor het naar bed gaan.

Nivea laat geen glans achter en verleent U dat jeugdig frissche uiterlijk, dat wij zoo zeer bewonderen bij de sport beoefenende jeugd.

Hoe ontstaat deze uitwerking? Door het Eucerit, dat aan het huidvet verwant is en in geen andere creme ter wereld voorkomt. Nivea is dan ook niet te vervangen.

N 245

PRIJZEN: In tuben 35 en 55 cents
in doozen van 20 tot 90 cents

BEIERSDORF N.V., Sarphatikade 3, AMSTERDAM-C.

Als de Juffrouw

Sprookje

1. Er waren eens een vader en een moeder en die hadden twaalf kindertjes. Ze waren heel arm en woonden aan den rand van een groot bosch.

2. Het jongste kind was een jongetje en heette Klein Duimpje, omdat hij niet grooter was dan een gewone duim.

3. Die vader en die moeder hadden op zekeren dag geen eten meer in huis. Toen stuurden ze de kinderen het bosch maar in, in de hoop, dat ze dan wel goede menschen zouden ontmoeten, die hun te eten wilden geven.

7. En toen Klein Duimpje met zijn 11 broers en zusjes om wilde keeren en naar huis kon hij den weg niet meer vinden. En de kinderen verdwaalden.

4. "Hier hebben jullie de laatste boterham," zei de vader, "eet die onder, weg maar op."

5. Maar Klein Duimpje was een slimme jongen. Hij dacht: "Ik zal de kruimeltjes van de boterham op den grond strooien, dan vinden we gesmakkelijk den weg naar huis terug."

6. Zoo gingen ze op stap en het bosch in. Maar de vogels kwamen en pikten de kruimels weg.

10. "Daar hebben joden menschen-eter," zei Klein Duimpje. "Als hij wakker wordt, eet hij ons met huid en haar op."

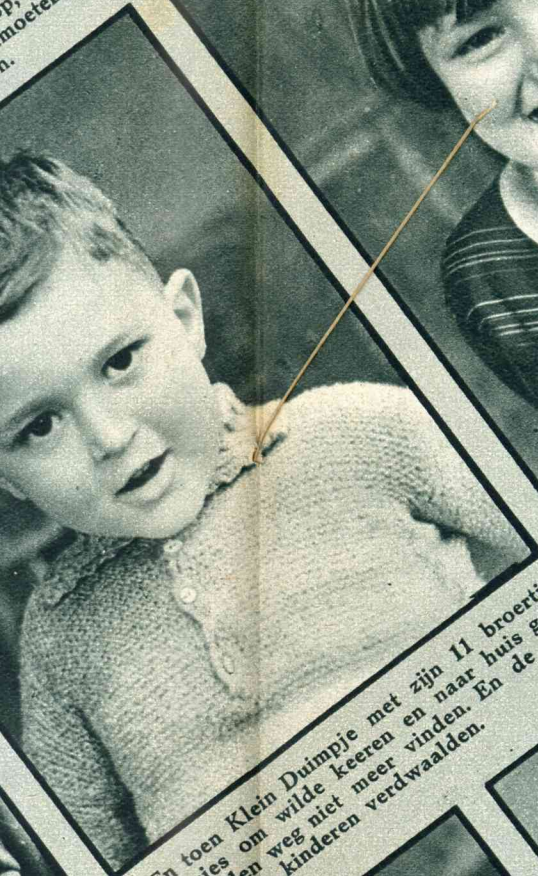

11. "Maar trok zeven."

Sprookjes

vertelt

ekeren
en ze de
p, dat ze
moeten, die
n.

ch in. Maar
krumels weg.

7. En toen Klein Duimpje met zijn 11 broertjes en zusjes om wilde keeren en naar huis gaan, kon hij den weg niet meer vinden. En de arme kinderen verdwaalden.

11. „Maar wees maar niet bang.” En Klein Duimpje trok den Reus zijn groote schoenen — die heetten zevenmijlslaarzen, omdat hij er zulke groote stappen mee kon doen — uit.

15. Daar gingen ze toen gauw op af. Hun vader en moeder hadden vreeslijk in angst gezeten en ze huilden van blijdschap toen Klein Duimpje met de groote schoenen aan en de andere kindertjes weer terugkwamen.

12. Klein Duimpje stapte in de schoenen van den Reus en nam zijn broertjes en zusjes bij de hand.

13. En nou kon hij zulke groote stappen doen, dat hij boven de boomen uitkwam en ze eigenlijk door de lucht wandelden.

16. En toen hebben ze nog lang en gelukkig samen geleefd.

8. Den heelen dag liepen ze door 't groote bosch en toen het donker werd, vielen ze in slaap en ze hadden het vreeselijk koud.

9. Den volgenden morgen wekte Klein Duimpje zijn broertjes en zusjes en ze liepen weer door het grooten bosch, totdat ze bij een reusachtigen eik kwamen en onder dien eik lag 'n Reus te snurken.

14. En toen ze zoo hoog waren, zagen ze het huisje van hun vader en moeder in de diepte liggen.

Vrouwenleven

GARNEER UW KLEEDING MET BLOEMEN

Bloem-garneering is nieuw voor avondkleding, zoowel als voor de nieuwe zomer-modellen, en het maakt meer dan ooit vrouwelijk op de japon met strookjes, volants en kanten.

No. 1 laat u een hoedje zien met bijpassende shawl, gemaakt van witte crêpe zijde met witte of rose bloemen gearneerd; de shawl is in het midden tot een smalle band gemaakt door fijne ingestikte plooijsjes. We maken haar van dubbele zijde. De band voor den hoed wordt op dezelfde manier gemaakt, terwijl de bol den vorm krijgt, door de uitsnijdingen samen te voegen, en naar binnen met een smal naadje af te naaien; de bol is van wit zeemleer, de rand is evenals de shawl van crêpe zijde, de bloemen voor de shawl maakt u om een gazen band, welke om de einden geschoven kan worden; het dopje krijgt eenzelfde garnceering.

Daarnaast zien we een korte schoudercape voor avonddracht, gemaakt van zwart of wit velours chiffon of velvet, met witte bloemen gearneerd. Het model der cape is cirkelvormig met een cirkelvormige halsuitsnijing, terwijl de sluiting

puntig is uitgesneden. Daaronder vervolgens drie schouderstrookjes boven elkaar aan eenzelfde band, welke gearneerd is met bloemen.

Geheel onderaan 'n schouderkapje, afgezet met bloemen; deze strookjes kunnen gezet worden op een japon van verleden jaar, en deze is weer modern. De bloemen kunt u per toefje koopen.

EENIGE VOORBEELDEN

In het moderne huis, vaak zeer beperkt van afmetingen, moet men wel zeer doordacht te werk gaan met het meubeleeren, wanneer men tenminste wenscht, dat de kamers bewoonbaar zullen zijn. Langzamerhand is het de gewoonte geworden, om alles pasklaar te maken voor het moderne huis. De uitrusting, hetzij verplaatsbaar, hetzij ingebouwd, is naar maat gemaakt.

Alles is speciaal geconstrueerd en het past precies en is geschikt voor de ruimte, die het zal innemen.

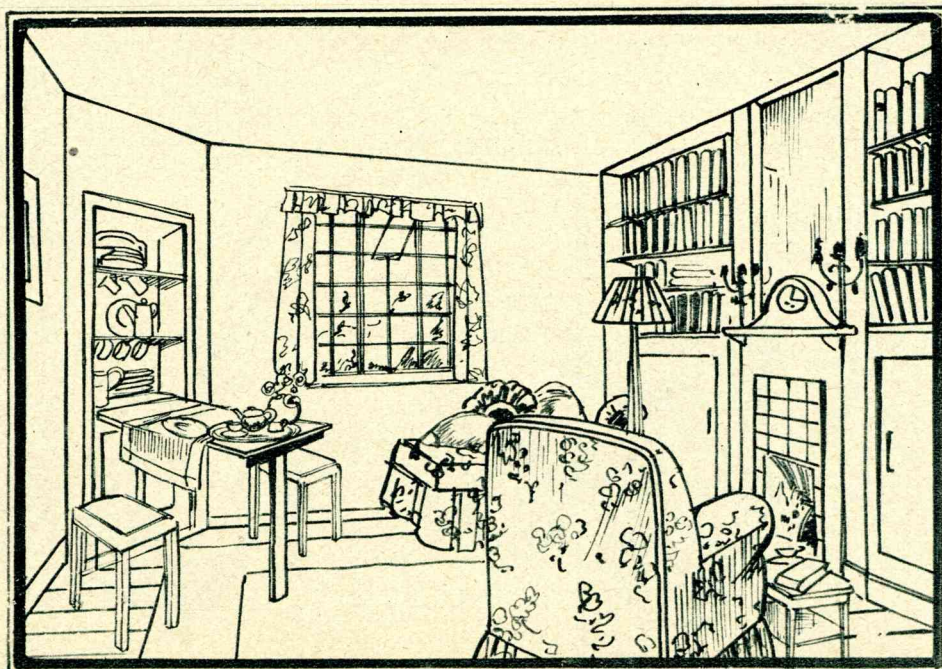
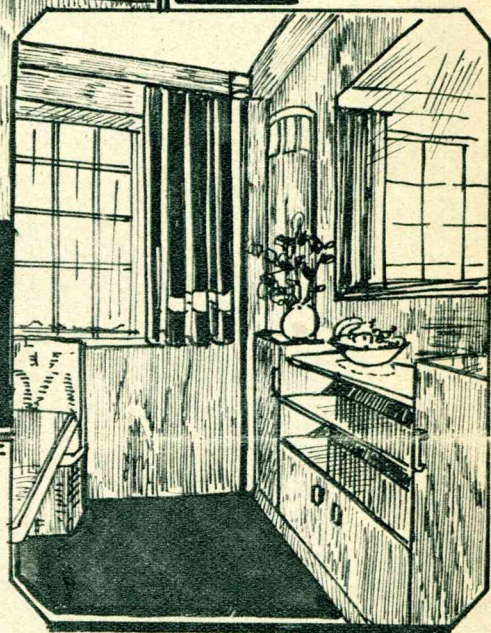
Verschillende flatwoningen geven een voorbeeld; het meubelwerk past als een costuum naar maat. De eetkamer op onze teekening, 3—2½ M., is zeer klein inderdaad. Hoe men in zulk een kleine kamer

zitplaatsen voor 5 of 6 personen kan hebben, toont u het voorbeeld. Dit is alleen mogelijk met ingebouwde meubels.

Er is 'n vaste zitplaats aan één kant van de kamer, half cirkel- of hoefijzervormig; het opdienen geschiedt van den voorkant. Langs den tegenover gestelden muur is 'n ingebouwd buffet met een spiegel er boven.

Het buffet is zeer praktisch met vier kasten en een rij planken, met glas belegd voor praktisch gebruik.

De verlichting is ook

belangwekkend en ongewoon. In ieder van de vier hoeken der kamer is 'n holle kwartkolom, welke de draden verbergt, en van boven, in plaats van een kop, zijn paneelen van melkglas aangebracht, welke de kamer met een perfecte regemaat verlichten, zonder schaduwen. Het vertrek lijkt grooter, doordat alle hoeken en wanden verlicht zijn, hetgeen niet het geval is met één licht uit het midden.

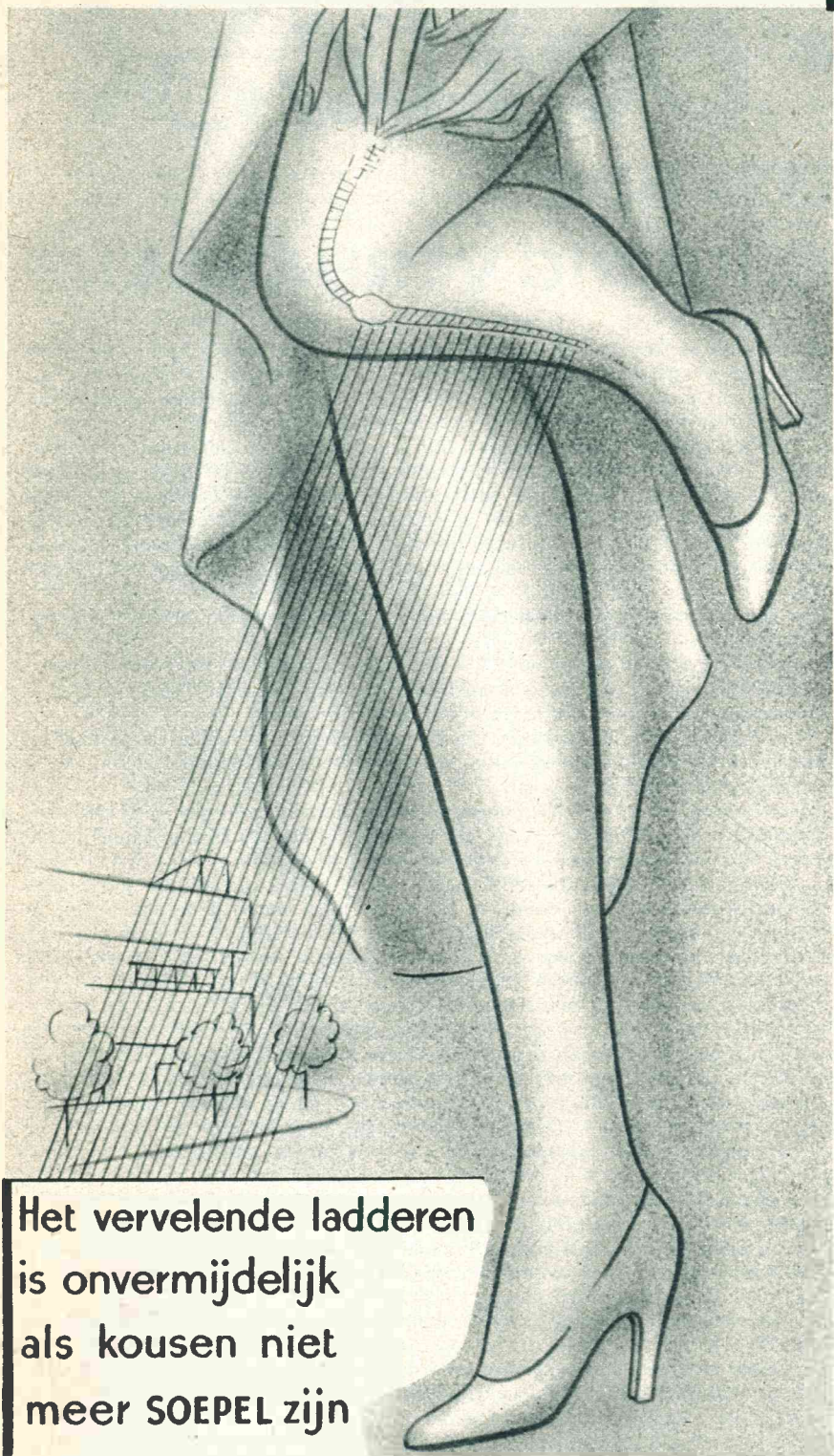
Onder nog een voorbeeld van een kamer, tegelijk eet- en zitkamer.

De voorkant van de hoekkast, waarin verschillende benodigdheden keurig zijn gerangschikt, is neerklapbaar en kan als tafel dienst doen. De inbouwsels naast den schoorsteen zijn van boven voor boekenplanken benut, onder zijn ondiepe kasten.

Het geheel is een geschikte oplossing voor een kleine kamer.

D. D. L.

"DAT DIT JUIST NU
MOEST GEBEUREN...!"

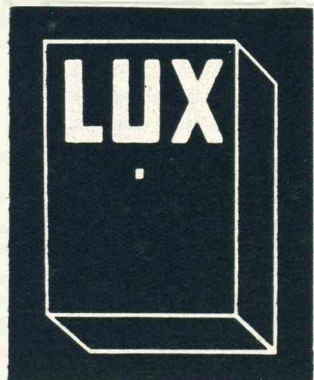
Het vervelende ladderen
is onvermijdelijk
als kousen niet
meer SOEPEL zijn

Verkeerd wasschen bederft meer kousen, dan het dragen ooit
doen kan. Want wrijven met harde zeepen en wasschen met
scherpe waschpoeders doet de soepelheid snel verloren gaan,
waardoor de zijden draden niet meer tegen uitrekken bestand zijn.

Behoud deze soepelheid door Uw kousen uitsluitend in Lux te
wasschen. Lux wordt speciaal vervaardigd om kousen elastisch
te houden en de kleur te behouden, zoodat
ze veel langer meegaan en mooi blijven.

Twee minuten op en neerhalen in het
zachte Lux sop is voldoende. Doe dit
telkens, wanneer U ze heeft gedragen,
want dit is het behoud van Uw kousen.
Gebruik Lux voor alles wat U zelf wascht -
al wat veilig is in water is veilig in Lux.

LEVER'S ZEEP MAATSCHAPPIJ N.V., VLAARDINGEN

LX30-07H

Overwin
**Prikkelbaarheid
Slapeloosheid
Algemeene
Zwakte**

Herwin
**Gezondheid en
Nieuwe Kracht**

NEGEN VAN DE TIEN LIJDEN
in deze tijden aan overprikkeling van het zenuwgestel in den
een of anderen vorm, zooals
prikkelbaarheid, vermoeidheid
maag- en darmstoornissen enz.

Het Zenuwterkend Voedsel

*„Er is een overvloed van
bewijsmateriaal voor de
waarde van Sanatogen”,
als versterkend voedsel en
in het bijzonder in gevallen
van zwakte”.*

schreef het bekende Engelsche
Medische Tijdschrift "The Lancet".

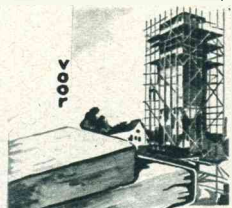
Sanatogen zal in al zulke gevallen
uitkomst brengen want iedere teug
Sanatogen voegt extra kracht toe
aan lichaam en zenuwen. Sanatogen
immers sterkt en voedt de cellen van
het lichaam en bouwt deze op tot
een blijvend krachtig lichaamsgestel.
Sanatogen maakt U weer keragezond

Reeds na korten tijd Sanatogen-gebruik
zult gij U niet alleen beter voelen - let
eens op hoe Uw vermoeidheid verdwijnt
- maar gij zult er ook beter uitzien. En
de kosten - ongeveer 15 ct. per dag -
zijn onbeduidend, wanneer gij U daardoor
weer heerlijk gezond en krachtig voelt.

Ganogheden naar Uw Apotheek of Drogist.
Hij verkoopt Sanatogen vanaf fl. 1.- per bus.

Doelmatigepublicatie
van uw zakennieuws
is van groot belang
voor uw onderneming

SCHRIFT. OPLEIDING

BOUWKUNDIGE

Betonbouw Machinist
Wegenbouw Chauff. mont.
Waterbouw Timmerman
Scheepsbouw Meubelm.
Werktuig. Metselaar
Gastechniek Loodgieter
Electr. techn. Schilder
Radio-techn. Wagenm.
Koeltechniek Etaleur
Verw. install. Analist

Studeert op uw gemak onder onze
individuele leiding! Gratis prospectus en
inlichtingen door

ITMO - HILVERSUM 12

... bent U nog altijd de
RHEUMATISCHE
weerprofeet?

de prijzen zijn NU:
Fl. 1.- **Fl. 2.-**
per flacon van 40 pillen per flacon van 100 pillen

**De WITT'S
PILLEN**

Wees niet langer de weer-
profeet thuis, wien elke ver-
andering doorinwendigesteken
wordt aangekondigd! Iedere
pijnscheut is een S.O.S. van
Uw lichaam aan Uw herse-
nen. Uw lichaam vraagt om
een verweermiddel tegen het
vergiftige urinezuur. Uw
lichaam vraagt om De WITT's
pillen, die dat vergift uitdrij-
ven. Snel. Onverbiddeijk. Stel
de gezondheid, die U van-
daag kunt hebben niet uit tot
morgen. Neem De WITT's
pillen in plaats van spit, jicht,
gewrichtspijn, ischias en alle
rheumatische pijnen. De eerste
dosis kost U niets. U hoeft
alleen onderstaand bonnetje
op te zenden: 7

BON E. C. DE WITT & Co. Ltd.
(Afd. 16) Prinsengr. 983, A'dam
Zendt mij gratis en franco een
monster De WITT's pillen.
NAAM
ADRES

Van Duivelseiland het Verlost

DE ONTZETTENDE ERVARINGEN VAN 'N ONSCHULDIG VERBANNENE

KORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE: Tijdens de bezetting van het Duitsche stadje Kehl door de Fransche troepen wordt de daar woonachtige leeraar *Alfons Paoli Schwartz* gearresteerd. Hij wordt er van beschuldigd, *Franschman* zijnde (hij is op Corsica geboren), in 't Duitsche leger gediend te hebben. *Schwartz*, wiens ouders Duitschers waren, en die altijd in Duitschland leefde, was onbekend met de bepaling, dat ieder die op Fransch grondgebied wordt geboren als *Franschman* wordt beschouwd. Na twee jaar in voorarrest te hebben gezeten, wordt hij veroordeeld tot verbanning naar Guyana. Tijdens het transport maakt hij kennis met *Germaine Leroux*, die van spionage beschuldigd is. *Schwartz* wordt overgebracht naar *St. Martin de Ré*. Vandaar wordt hij aan boord gebracht van het schip, dat hen naar Guyana voert. Zijn definitieve bestemming blijkt ten slotte het Duivelseiland te zijn, waar ook *Dreyfus* eens gevangen zat.

XVIII. NUMMER 2 TOT 37 OP 'T DUIVELSEILAND

De dag begint vroeg op 't Duivelseiland. Kort na vijven rammelt weer de sleutelbos van den Arabier, die van 't eene huisje naar 't andere gaat. De ballingen staan op en zetten vlug koffie, op kleine vuurtjes van palmbladstelen. Ander brandhout is er niet op het eiland.

Dan treden zij aan, en moeten aan 't werk. Als men 't tenminste werk kan noemen — want op een enkelen dienstklopper na hebben de bewakers geen zin, zich warm te maken. Als de bannelingen zich maar kalm houden, is een plekje in de schaduw hun best gegund. Er is trouwens niet veel anders te doen dan 't schoonhouden van het dorp en de twee korte weggetjes.

Natuurlijk heeft het beheer van het eiland wel eenige interesse bij de vierduizend palmen en hun opbrengst. Maar het oogsten en behandelen van de vruchten eischt hoogstens twee uren per dag.

Tegen achten komen de eilandbewoners hun levensmiddelen halen. De

porties zijn op Royal netjes afgewogen en ingepakt in een ijzeren kist. Die wordt langs een zweefbaan, die 260 M. lang is, over de zeeëngte getrokken, van het eene eiland naar het andere. Anders zouden de getatoueerden iederen dag moeten overvaren, en dat is te vermoeiend voor de bewakers.

Iedere balling krijgt dagelijks 750 gram brood, en 250 gram vleesch of 180 gram spek of 200 gram vleesch uit blik. Verder 100 gram gedroogde groente of 60 gram rijst — 12 gram zout, 8 gram reuzel, en koffie en suiker ieder 17 gram. Natuurlijk wordt er telkens geprobeerd, met het gewicht te knoeien, maar al krijgt men precies het zijne, dan is het nog niet genoeg, in dat klimaat. Gelukkig bestaat de mogelijkheid, zich door de opbrengst der tuintjes iets extra's te verschaffen.

Bij die dagelijksche uitdeeling komen allen te zamen, die hier moeten samenleven.

Vooreerst is er „nummer 2”, de tweede mensch, die naar het Duivelseiland werd gestuurd, om een mislukt leven ten einde te brengen. Het is Ullmo, gewezen luitenant ter zee in Franschen dienst.

„Nummer 1” was *Dreyfus*. Tusschen *Dreyfus*, die bij de eeuwwisseling het eiland verlaten mocht, en Ullmo, die er in 1909 kwam, zijn er geen ballingen op het Duivelseiland geweest.

Ullmo, „meneer Ullmo”, zooals alle bewakers en ballingen hem noemen, is door de schoone *Lisbeth* ten gronde gericht. Hij heeft 't knappe jonge meisje leeren kennen in een variété, ergens in een havenstad.

Zij had een massa bewonderaars, maar Ullmo, de knappe jonge zee-officier, stond haar 't beste aan, en zijn kameraden waren jaloersch, als hij de populaire zangeres en danseres 's avonds na de voorstelling afhaalde, en met haar ging souperen. Zulke vermaken kostten geld, en Ullmo wou zich niet laten kennen. De schoone *Lisbeth* echter was slimmer, dan hij dacht — zij merkte gauw genoeg, waar hem de schoen wong.

„Hoor eens, ventje — je zit in geldverlegenheid; je moet er uitzien als een prins, en betalen doen ze je veel te weinig. Maar ik kan je een mooie bijverdienste verschaffen, schat. Ik heb een broer, zie je, een heel aardigen jongen, die erg veel belangstelling voor de marine heeft. Maar nu heeft hij nog nooit een torpedoboot gezien. Daar kan een burger gewoon niet op komen. Zou jij hem niet eens een teekening van zoo'n boot kunnen verschaffen, een flinke uitvoerige teekening? Mijn broer heeft er natuurlijk best wat voor over...”

Ullmo draalde lang, maar liet zich tenslotte door de mooie *Lisbeth* bepraten. En toen de inspecteurs van den speciaal dienst op een vroegen ochtend den luitenant-ter-zee Benjamin Ullmo uit zijn bed kwamen halen, baatte er geen ontkennen meer; bovendien was de mooie *Lisbeth* verdwenen; zij had nog juist de grens kunnen halen.

De arrestant bekende, toonde diep berouw, en vroeg geen clementie. Hij verzocht zelf, de volle straf voor zijn misdrijf te mogen ondergaan. Het Duivelseiland werd zijn verbanningsoord, en als banneling nummer 2 woonde Ullmo toen in hetzelfde huis, waarin weinige jaren tevoren banneling nummer 1, kapitein *Dreyfus*, had gezocht.

Nummer 2 gedroeg zich uitstekend. Altijd tevreden, altijd vriendelijk verdroeg deze man de eenzaamheid van het Duivelseiland. Nooit gaf hij moeite, hij vroeg niets, eischte niets, beriep zich nooit op zijn recht; en weldra noemde iedereen hem „meneer Ullmo”. Niet één bewaker heeft het gewaagd, hem met jij en jou aan te spreken.

Heel zeker zou Ullmo, na vijf jaren Duivelseiland, naar het vasteland zijn overgebracht, als toen de oorlog niet uitgebroken was, waardoor alle zachtere gevoelens verstikt werden. Geleidelijk kwamen er anderen wegens spionage op het eiland — Ullmo was niet meer alleen.

In 1922 bevond Ullmo zich nog altijd op het Duivelseiland. Hij had geleidelijk heel wat boeken bij elkaar gekregen, meest werken van stichtelijken aard, welke lezing tengevolge had dat hij zeer vroom werd. Hij verkocht zijn boeken en andere bezittingen, en besteedde de opbrengst voor de andere gedeporteerden. Hij gaf zelfs het grootste deel van zijn eten weg, en vermagerde zichtbaar. Als men hem aanspoorde, aan zichzelf te denken en niet alleen aan zijn lotgenooten, antwoordde hij:

„Ik moet boeten. Ik heb veel goed te maken. Wat komt een lichaam er op aan — als de ziel maar gered wordt.” Tenslotte echter weigerden de andere gedeporteerden, iets van hem aan te nemen, want zij zagen, hoe slecht hij er aan toe was, en hoe hij verzwakte. Ullmo drong hun brood en vleesch op, en wou zelf alleen wat groente houden, maar zij legden alles ongemerkt weer in zijn hut. Toen bood Ullmo zijn eten den hoofdopzichter aan, en die accepteerde alles, want hij had kippen en varkens.

Toen geen praten meer hielp, en de rouwmoedige balling heele nachten op zijn knieën voor 'n huisaltaartje lag te bidden, en zich bijna niet meer staande

Het oogenschijnlijk idyllische huis van een opzichter op het Duivelseiland.

Een groep bannelingen aan den dagelijkschen arbeid.

kon houden van zwakte, liet men een pater uit Cayenne komen. Deze sprak met Ullmo en liet hem beloven, om eigen leven en gezondheid te denken. Nu werd banneling nummer 2 de ijverige apostel van het Duivelseiland. Hij riep zijn medegevangenen bij zich en hield regelmatig godsdienstoefeningen. In 't begin wou men spotten, maar later ontwapende zijn heilige ernst allen lust om te lachen.

In 1923 kwam Ullmo naar Cayenne, nadat de pater zich voor hem had borg gesteld. Daar verkreeg hij door vlijt en schranderheid in korten tijd een vaste vertrouwenspositie bij een handelsfirma.

Of hij Frankrijk ooit zal weerzien, weet men niet. Zelf verzet hij zich met alle macht tegen allen ophef over zijn geval. Hij wil niet met Dreyfus vergeleken worden, want die was onschuldig. Hij echter was schuldig, en hij boette gaarne.

Nummer 3 is een oude man, wreed weggerukt uit zijn gezin en zijn werkring. Met grijze haren reeds kwam hij in de eerste maanden van den oorlog op het Duivelseiland. Hij was aangeklaagd van spionage, maar bewijzen kon men hem niets. Sauvage — zoo heette de man — betuigde steeds zijn onschuld. En werkelijk schijnt men in Frankrijk zijn zaak opnieuw onderzocht te hebben. Hij kwam plotseling vrij. Hij werd teruggebracht naar het vasteland, naar de havenstad St. Laurent du Maroni.

Hoe moet hij nu naar het vaderland terug? Op het verbanningsschip, dat hem gebracht heeft?

Neen, dat neemt niemand mee terug. Maar éénmaal vaart iedere veroordeelde op het doodenschip — slechts in één richting.

Maar Sauvage had geen geld, niets. . . . En toen werd er te St. Laurent een straatveger gevraagd. De grijsaard solliciteert, en op voorspraak van den commandant krijgt hij het postje, dat niet zoo moeilijk is, want de zwarte duivelsvogels helpen ijverig, om de straten te zuiveren.

Wat is er van Sauvage geworden? Misschien heeft hij zich sou voor sou uit den mond gespaard, om toch nog een tusschendeplaats te kunnen koopen, en in Frankrijk te kunnen sterven. Misschien ook ligt zijn graf in het moerasgebied aan den rand der stad, allang door onkruid overwoekerd, vergeten.

Gruault, een lichtzinnig jongmensch, een „moederszoontje”, heeft nummer 4. Hij was nog geen twintig jaar, toen de moord te Serajewo die noodlottige atmosfeer schiep, waaruit zes weken later het groote onweer voortkwam. De jonge Gruault echter dacht aan geen politiek — in de café-chantants van Montmartre was 't veel prettiger. Maar dat leventje kostte een heele hand geld. Zijn mede-fuivers schenen een onuitputtelijke geldbron gevonden te hebben. Hij wou ook van den gouden regen profiteren, en hij werd ingewijd: men wilde de radio-berichten, die van den Eiffeltoren werden uitgezonden, opvangen en duur verkoopen.

Maar eer de dolkoppen nog maar een draadje gelegd hadden, wist de politie alles. De anderen vluchtten, Gruault ging naar het Duivelseiland. Het onweer was nog niet losgebroken — anders had 't hem den hals gekost.

Op het Duivelseiland werd hij „verpleger”, en hij verschaftte zijn lotgenooten menig extra hapje. Hij was een goede kameraad, die Gruault, een ventje, waar geen kwaad in stak — een die graag praatte, graag sentimentele verzen voordroeg, en zeer ontwikkeld was en belezen.

In 1924 komt hij naar Cayenne, wordt klerk in 't hospitaal, krijgt dan volkomen gratie. In 1930 zag hij het vaderland terug, en aanstonds vond hij een positie, waarin hij ook zijn voormaligen lotgenooten nog van dienst kon zijn.

Poulot, baling nummer 5, komt uit de buurt van Troyes. Zijn misdaad was „verstandhouding met den vijand” — een uiterst rekbaar begrip, dat op iedere waschvrouw kan worden toegepast, die in den bezettingstijd voor Duitschers gewerkt heeft. Vóór het ongeluk hem trof was hij een eerlijke, gemoedelijke belasting-betaler, die vlijtig hengelen ging en er 'n goed leventje van nam. Hij had zijn schaapjes al lang op 't droge, en zijn kinderen waren getrouwd.

De domme spionnenvrees in 't begin van den oorlog — een onberaden woord misschien, of een reisje, verbrak den draad van zijn rustig bestaan. Het gelukte hem niet, de aanklacht te weerleggen, want hij was stokdoof. De hoge krijgsraad moest zich schriftelijk met hem onderhouden.

Met zeldzame berusting aanvaardt Poulot zijn lot. Geen klacht kwam er ooit over zijn lippen. Hij heeft pech gehad — da's alles. Maar hij blijft de burgerman, die spaarde en gaarde, om later kalm te kunnen hengelen. Ook in het bagno ploetert en knibbelt hij — en hij kent maar twee vreugden: ten eerste: geld tellen en geld zenden, naar Troyes, waar zijn kinderen wonen; ten tweede: een slok wijn of een slok koffie drinken. . . . als hij die cadeau krijgt.

De gemoedelijke oude heer zag in 1926 zijn straf verminderd tot twee jaar gevangenisstraf; die zat hij te St. Laurent du Maroni uit, en 3 Februari 1928 werd hij vrij gelaten. Hij kon terugkeeren naar zijn spaarduitjes en zijn vischgerei.

Daar stond hij voor de gevangenis, een man van vijftenzestig, die niets meer hooren en niet goed meer zien kon. Maar de haven, het schip dat naar Frankrijk gaat, zal hij wel vinden!

Had hij dan reisgeld?

Natuurlijk had hij geld — veel geld — in Troyes, op het filiaal van de Fransche Bank. Maar daar wil hij niet aankomen. Hij werkt liever, tot hij 't noodige sommetje bij elkaar heeft.

De kinderen, in Troyes, wisten heel goed, dat hun oude vader vrij was — dat ze hem maar reisgeld hoefden te sturen, om hem weer bij zich te hebben — maar misschien schamen zij zich over hem. Cayenne, Duivelseiland — dat zijn woorden, die men in een nette familie niet noemt!

Poulot bleef. Hij werd boekhouder in een houthandel, en hij verdiende er met eigen zaakjes nog aardig wat bij — maar hij kwam niemandal vooruit, want weer stuurde hij, iedere maand, alles naar Frankrijk.

Poulot zal onder den rook der strafkolonie sterven, omdat zijn kleinburgerlijkheid hem geen fut liet, om zich op te wringen.

De bekende journalist Londres, die Mei 1932 op de Roode Zee is omgekomen, heeft in 1924 Guyana bezocht, en het lot der ballingen van het

Duivelseiland beschreven. Zijn artikelen hebben groot opzien gebaard — en dat niet enkel in Frankrijk — en de regeering te Parijs zat er danig mee in. Toen heeft de „Journal”, met medewerking der regeering, de reporters Roubaud en Lefèvre uitgezonden, om de strafkolonie te bezoeken, en er over te schrijven — in voor de regeering gunstigen zin. Men was bang geworden voor de waarheid. De twee journalisten schreven een lang artikel over een nacht, dien zij heimelijk in 't huis nummer 7, op 't Duivelseiland, hadden doorgebracht. In huis nummer 7 echter woonde toentertijd Poulot, en deze heeft verklaard, dat hij nooit bezoekers gezien heeft! Ook bij de andere ballingen zijn de twee reporters nooit geweest.

Nummer 6 op het Duivelseiland is de drukke, praatgrage Bellon. Die had een keurig kapperszaakje te Genève — maar het meeste geld verdiende hij als agent van den Franschen geheimen dienst. Zoo'n kapper, die een internationale klandizie uit de hotels heeft, ziet veel en hoort veel en merkt veel op! Bellon bijvoorbeeld hield een paar Duitsche heeren in 't oog, die nu en dan bezoek van Franschen ontvingen; bezoek van Franschen — midden onder den oorlog!

Bellon berichtte trouw, wat hij waarnam, en stond uitstekend aangeschreven in Parijs; maar toen kwam zijn noodlot — in de gedaante van den agent Michel. Deze collega van Bellon verboemelde veel geld — en als hij vastzat, kwam hij bij Bellon leenen. Die hielp herhaaldelijk, maar hij kreeg nooit een sou terug, en weigerde eindelijk verdere credieten.

Michel smeekte en bedelde en dreigde — maar Bellon liet zich niet vermurwen. Toen hij echter, eenige dagen later, bij den kapitein van den berich-tendienst kwam, werd hem toegeschreeuwd:

„Zoo, meneer Bellon, nu is 't uit met uw dubbele spel. U hebt tegelijk voor ons en voor de tegenpartij gewerkt. . . .”

Alleen gebrek aan afdoend bewijs behoeft Bellon voor de twaalf geweeloopen. Hij kwam op het Duivelseiland. Daar zat hij met hout en schildpad te knutselen, tot hem ter oore kwam, dat Michel wegens bedrog gearresteerd was. De baling schreef aan zijn afgevaardigde, en deze wist herziening van het proces door te drijven. Michel werd in 't nauw gedreven, en bekende, dat hij Bellon valsch beschuldigd had, uit wraak, omdat die hem geen geld meer wilde leenen.

Bellon werd aanstonds in vrijheid gesteld, en als schadeloosstelling kreeg hij vijfduizend franken — helaas papier.

Meneer Papelier, die nummer 7 draagt, was notarisklerk in Lotharingen. Tevens dreef hij met zijn vrouw een kleinen fruithandel, waarvoor hij nog al eens naar Metz moest, om in te koopen. Een Franschman zoo vaak naar Metz — zoo kort voor den oorlog? Dat vond men verdacht. In de eerste oorlogsdagen werd het echtpaar gearresteerd en voor een krijgsraad gebracht. Bewijsmateriaal was er weinig, maar de rechter had haast.

„Echtpaar Papelier levenslang verbannen wegens verstandhouding met den vijand. Volgende zaak!”

De man ging naar het Duivelseiland, de vrouw naar Rennes, waar zij de blonde Germaine Leroux trof.

Na den oorlog merkte men, dat het vonnis, in de eerste oorlogsgeestdrift uitgesproken, onbillijk was: beide echtgenooten werden in vrijheid gesteld.

Het geval van nummer 8, den taalleeraar Gillet, is niet duidelijk. Hij kwam uit midden-Frankrijk, maar woonde te Bazel. Zijn zoon diende in het Fransche leger. Toen Gillet hem eens ging bezoeken, werd hij gearresteerd, wegens „verstandhouding met den vijand”, en naar 't Duivelseiland gezonden. Op zekeren dag kreeg hij te hooren, dat zijn zoon, die ijverig werkte voor de begunadiging van zijn vader, gestorven was. Kort daarop stierf ook hij, doodsoorzaak niet vast te stellen. Hij werd begraven op het kerkhofje naast het Duivelsbosch.

Nummer 9 heet Sacré. Hij was sergeant in het Fransche leger. Kort voor den oorlog had hij geschreven op een advertentie, waarin bijverdienste werd aangeboden aan ijverige, discrete personen. Ten antwoord kreeg hij een vragenlijst, die hem zoo vreemd leek, dat hij er zijn meerderen mee in kennis stelde.

De geheime dienst ging de zaak na en ontdekte, dat 't een poging van een vreemde mogendheid was, om agenten te vangen.

Later werden de papieren gevonden van den man, die de advertentie geplaatst had, en daaruit bleek, dat die tóch nog aan Sacré had geschreven. Hieruit werd het vermoeden geput, dat de sergeant zich tóch had laten omkopen — en al betuigde die nóg zoo zijn onschuld, hij werd niet geloofd. Hij is nu vijftig jaar oud, en leeft al achttien jaar in ballingschap.

Nummer 10 is Wiard, een forsche kerel uit Kamerijk, die liever met spionage en aanbrengelij zijn geld verdiende, dan met werken... nummer 11 zijn vriend en medewerker Richard, Bretagner; een echte zwakkeling. Die twee mogen blij zijn, dat ze niet gefusilleerd zijn.

Christelle, die nummer 12 heeft, is een man met een sterk lichaam en een zwakke geest; een gewezen smokkelaar van de Fransch-Belgische grens, die niet alleen tabak en speelkaarten overbracht, maar ook berichten. Hij zit heele dagen op een rots uit te kijken over den oceaan. Hij spreekt met niemand en geeft nooit antwoord. Langzaam vervallen zijn krachten, maar Wiard weet hem wakker te krijgen — hij laat hem houtsnijwerkjes maken, die goed verkocht worden. Natuurlijk strijkt Wiard een flink deel van de opbrengst op.

Nummer 14, Lallemand, was marskramer, en ging ook dikwijls bij Metz de grens over. Bij de groote spionnenjacht in 't begin van den oorlog is ook hij gegrepen, en ondanks 't geringe bewijs veroordeeld. Hij is de geduldige van het eiland, die in zijn tuintje de mooiste vruchten kweekt.

Ook nummer 14, Delforge, is een stil en bescheiden mensch. Hij is hier wegens aanbrengelij in den tijd der Duitsche bezetting in Noord-Frankrijk. Zijn eenige bezigheid en zijn eenig vermaak is de visscherij. Met eigengemaakt vischtuig haalt hij de zwaarste kerels uit de zee.

In den vroegen ochtend van 16 Juli 1926 maakte hij een mooie vangst. Tegen tien uur ging hij naar de kust, om frisch zeewater voor zijn visschen te halen. Terwijl hij zich bukt, en den emmer vullen wil, rukt een plotselinge strooming den emmer mee — hij houdt vast en wordt meegesleurd. Hij probeert zwemmend den oever te bereiken, maar de haaien zijn vlugger...

Grevillot, nummer 15, is ergens in 't Oosten van Frankrijk commissaris van politie geweest — aangeklaagd van spionage — veroordeeld. Hij spreekt dikwijls met Schwartz, en spreekt dan allerlei dolle fantasieën uit... Hij wil heele blokken huizen bouwen, als hij weer vrij is... en hij weet in de zeeëngte, tusschen het Duivelseiland en Royal, schepen met goud te liggen, Spaansche schepen, die er vroeger gezonken zijn... het kost Schwartz moeite, hem aan land te houden, want telkens wil hij duiken. Een paar weken later sterft Grevillot aan hersenkramp, en in een eenvoudige eiken doodkist wordt hij op het kerkhof neergelaten in een steenachtig gat.

Soufi-Abdel-Kader heeft nummer 16. Hoewel de Berberstam, waarvan zijn vader hoofd was, tot Franschen dienst werd geprest, kon Soufi de beking niet weerstaan, om strooptochten te ondernemen ten nadeele der Franschen. Die kregen hem beet, en lieten hem alleen om politieke redenen het leven... maar dan het leven op dit eiland, waar hij zijn uitgestrekte vlakten, zijn blanke hengsten en de droefgeestige maannachten pijnlijk mist. De grootste smaad is hem het samenwonen met de blanke honden — een smaad, dien hij van plan is uit te wisschen met bloed, later, als hij terug is in het land zijner vaders. Alleen Schwartz vindt genade in zijn minachtende oogen.

Hij is een echte zakenman; het vleesch, dat hem verstrekt wordt, mag hij als Mohammedaan niet eten, en den wijn niet drinken — hij verkoopt die. Wat hij grijpen en vangen kan, spaart hij op — en als hij in 1925 naar Cayenne mag, bezit hij vijfduizend francs. Daarmee opent hij een cafeetje, en hij toont groote goedheid voor armere geloofsgenooten. Hij leeft strikt volgens zijn geloof — het zwarte haar, waaraan de profeet hem ten hemel zal moeten trekken, heeft steeds de voorgeschreven lengte — en driemaal per dag legt hij zijn tapijtje op den grond van Guyana, en buigt hij zich naar het oosten, en zijn lippen murmelen de heilige spreuk: „Allah is Allah, en Mohammed is zijn profeet!”

De nummers 17 en 18 zijn Turken uit Damascus, Hamid en Ibrahim, die aan Duitsche zijde gevochten hebben. Zij spreken zeer weinig, maar Schwartz, die wat Arabisch kent, wint hun vertrouwen. Na het verdrag van Angora zijn zij in vrijheid gesteld.

Dan komt „de dokter”, nummer 19 — de geheimzinnige Victorica. Hij leest — vrienden in Spanje sturen hem boeken en kranten. Wie hij eigenlijk is, weet niemand. Hij noemt zichzelf kort en bondig Victorica — en verder laat hij niets uit. Poging tot spionage was zijn misdaad. De man met het ijzeren masker... wie weet hoe 'n aanzienlijk persoon... in ieder geval een gentleman van top tot teen, altijd rustig, altijd voornaam. Men heeft respect voor zijn geheim — misschien is men er bang voor...

Nummer 20: de Spanjaard Gaspar, die portretten van Fransche spionnen aan de Duitsche tegen-spionage geleverd heeft. Nummer 21: de Zwitser Padey, slachtoffer van een dwaze spionage-historie. Nummer 22: Chareyron, een jonge Franschman, die bij Verdun gevluht is uit de vuurlinie, omdat hij het eeuwige rollen van het trommelvuur, het stotteren der machine-geweren en de razende stormaanvallen op grauwe ochtenden niet meer verdragen kon. Hij is in Zwitserland terecht gekomen, en daar de spionage in handen gevallen. Nummer 23: de lange magere Audouin, die opgaat in Indianen-verhalen... of een groot kind, dat zich uit zucht naar avontuur tot spion-

nage liet verleiden, of een slimme rakker, die zich maar onnoozel houdt... dat kunnen de schranderste officieren en de beste psychiaters niet uitmaken. Nummer 24 is de Zwitser Bucher, die tijdens den oorlog levensmiddelen in Frankrijk kocht, en in Duitschland verkocht, en bij gelegenheid ook handel dreef in berichten. Nummer 25 is Schwartz.

Een eigenaardig mensch, een middending tusschen een landman en een anarchist, is Verin, nummer 26. Verin was tweemaal veroordeeld: tot dwangarbeid wegens inbraak, en tot verbanning wegens verstandhouding met den vijand. Deze zoon uit een oude, zuinige boerenfamilie had van de jeugd af den fiscus als een der grootste vijanden der menschheid leeren beschouwen. De fiscus haalt den armen burger zijn laatste frankjes uit den zak — dus heeft de arme burger het recht, dat geld terug te nemen, zoo redeneert zijn eenvoudige geest; wie den fiscus besteelt, en het geld weer onder de menschen brengt, doet goed...

Hij liet zijn theorie volgen door de daad. Op een nacht klauterde hij door een raam een belastingkantoor binnen, en brak kasten en laden open, in de hoop, er millioenen te vinden. Hij vond echter niets dan papieren, die hij niet lezen kon, en reeds den volgenden dag greep de politie hem, zoo onhandig was hij te werk gegaan.

De verdediger pleitte ontoerekenbaarheid, en bewees, dat Verin onder den oorlog, als soldaat, al zoo vreemd was geweest. Er werden getuigen gehoord en tot de groote en pijnlijke verbazing van den verdediger kwam aan 't licht, dat Verin zich herhaaldelijk aan kleine, listige verraderijtjes had schuldig gemaakt. Daarvoor ging hij toen naar het Duivelseiland. Maar hij trekt zich van zijn lot niets aan. Onbezorgd leeft hij van den eenen dag in den anderen.

Nummer 27 is Lefèvre, een vinnig verradertje, die zich hier tot een model-tuinman ontpopt. De Zwitser Meyer, nummer 28, is een dolle fantast, die 't steeds over een groote pauselijke vloot heeft, en over een onderzeeërs-basis onder het Vaticaan, maar over zichzelf en over zijn verleden vertelt hij niets. De Franschman Vagnon daarentegen, die 't nummer 29 draagt, is nuchter en zakelijk, en bekent kalm: „Ja, ik ben weggelopen van 't front — ik ben deserteur — en spion óók!”

De volgende twee — nummers 30 en 31 — zijn Annamietische patriotten.

De eene, die tamelijk goed Fransch spreekt, heet Lei-Van-Cham, zijn landgenoot heet Phan-Van-Chau. De twee Aziaten zijn gewoonlijk met de Turken samen, en als er een vijfde bij is, is het Schwartz. Onbewimpeld spreken de twee Annamieten hun haat tegen Frankrijk uit, als zij weten, dat er geen spion luistert.

„Wij zijn een zeer ontwikkeld volk, wij Annamieten. 't Is waar — onze boeren in de moerasstreken leven nog heel primitief, in 't donkerste bijgeloof, maar de Annamieten in de steden zijn niet minder beschaafd dan de Europeanen. In ieder geval is onze cultuur ouder dan de Europeesche. Heel wat Annamieten hebben op Europeesche universiteiten gestudeerd en den doctors-titel gehaald. Maar zoo'n doctor heeft in zijn vaderland nog minder rechten, dan in Frankrijk een analphabeet.

De Annamiet moet Franschman zijn, met de plichten van een Franschman, maar zonder de rechten. Een domme Fransche boer, die niet lezen of schrijven kan, mag stemmen; maar een Annamiet niet, al is hij een geleerde.

Daar heb je nu het recht van zelfbestemming der volkeren, waar ze 't in Versailles zoo druk over hadden!

Wat is Annam? Een Fransche kolonie, die wel een afgevaardigde heeft, maar toch een onderdrukte kolonie, waar de Fransche gouverneur eigenlijk onbeperkt heer en meester is, door den steun van militaire macht.

Maar eens zal ons land ontwaken, en dat ontwaken zal voor Frankrijk zeer bitter zijn.”

Lei-Van-Cham en Phan-Van-Chau zijn hierheen gebracht wegens poging, om landgenooten uit de gevangenissen van Saigon te verlossen. Het is meer dan twijfelachtig, of zij hun verre vaderland nog ooit zullen weerzien. Zij rekenen niet eens meer op die mogelijkheid, en hopen alleen, dat hun vaderland eens groot zal zijn en vrij van het Fransche juk. Dan zal hun offer niet vruchteloos zijn geweest.

Cheikou, een kolossale neger uit den Senegal, heeft nummer 32. Cheikou is zoo beleden en ervaren in den Koran, dat de twee Turken en Soufi hem den eernaam „Mu'allim” gegeven hebben — dat wil zeggen „de Wetende”.

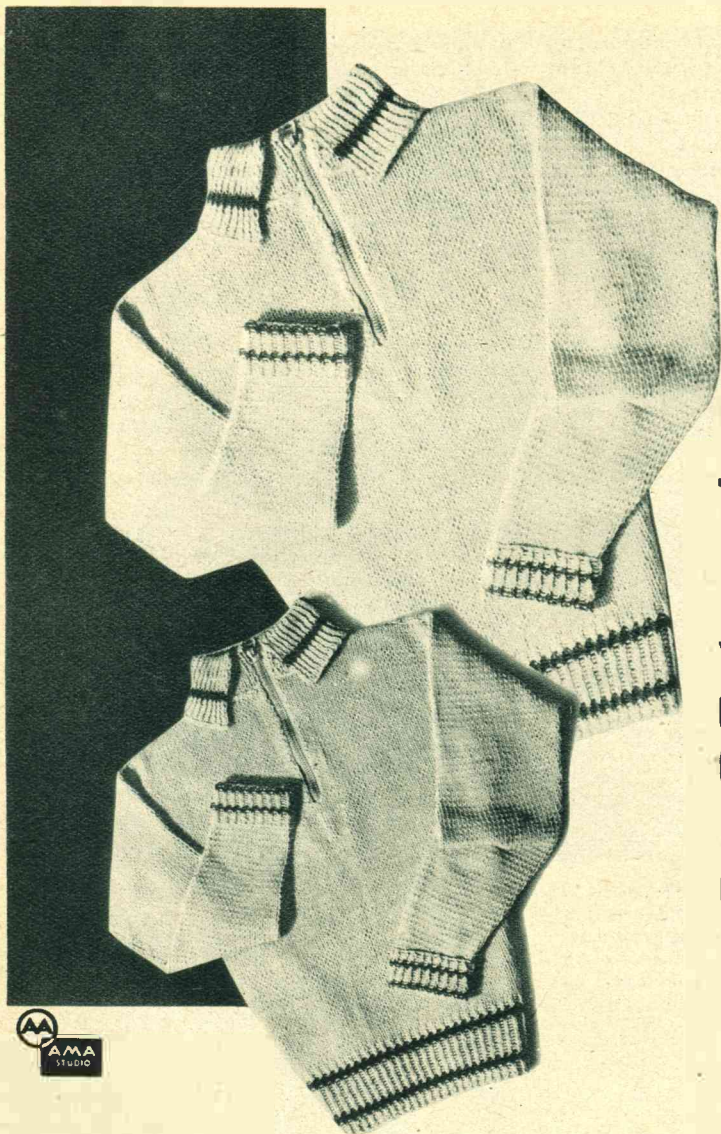
Hij beheerscht de Arabische taal volkomen en spreekt alle dialecten van den Soedan. Na den wereldoorlog trok Cheikou den Soedan door, van den eenen stam naar den anderen, om den heiligen oorlog tegen Frankrijk te prediken. Er werd een hooge prijs op zijn hoofd gesteld, en al spoedig had men hem. De Soedan zal vele soldaten blijven leveren voor het Fransche koloniale leger, en Cheikou, de wijze Maraboe, zal verkrijgen op het verre Duivelseiland.

Te zamen met Soufi-Abdel-Kader heeft hij een tuintje aangelegd, en hij tracht te vergeten. Maar hoe kan hij dat, als het gebedsuur hem driemaal per dag dwingt, zijn gelaat en zijn gedachten naar Mekka te keeren!

Delhaie, nummer 33, kan op het Duivelseiland slechts zeer lichten arbeid verrichten; een zware verwonding aan de borstkas heeft hem invalide gemaakt. Hij is hier wegens „verstandhouding met den vijand”.

Een banneling die zich als metgezel een afzichtelijke pad heeft uitgekozen.

HET TWEEDE LEVEN

VAN EEN
EVERLASTING
PULLOVER
KOST

13 CENT

De prachtige pullover, die U uit de heerlijk-soepele Everlasting breide, heeft precies nog één leven voor den boeg, als een andere pullover niet meer om aan te zien is. Everlasting kost iets meer dan andere breikatoen. Het scheelt 13 cent op een pullover. Met die 13 cent betaalt U het tweede leven van Uw pullover.

PER KNOT VAN 100 GRAM 34 CT.

EVERLASTING

EVERLASTING FABRIEKEN, HEEZE (N.B.)

WINTER IN ZWITSERLAND

AROSA Sporthotel „Hof Arosa“

1800 Mtr.
boven zee

Het comfortabele Home voor den sportgast.
Centrale ligging. Stroomend water in alle
kamers. Volledige pensionprijs Zw. Fr. 12.50

MIJNHARDT'S

laxeer-
tabletten

werken
zacht en zeker

Strompelde met een stok rond

Slachtoffer van reumatiek....

Nu weer flink en lenig!

Indien er iemand is, die aan reumatiek lijdt, zooals deze vrouw deed, zou hij er goed aan doen, haar ervaringen eens te lezen.

„De laatste 20 jaar ben ik een slachtoffer van reumatiek geweest,” schrijft zij. „Zes jaar geleden kreeg ik reumatische koorts, die mij totaal verzwakte. Ik kon me niet meer voortbewegen zonder stokken of iets anders om me te helpen. Toen besloot ik Kruschen Salts eens te probeeren. Nu neem ik vier jaar Kruschen Salts en ik kan me steeds gemakkelijk bewegen. Inderdaad, ik wil Kruschen niet meer missen en ik raad het iedereen aan, die ik ontmoet. U kunt van dezen brief desgewenscht gebruik maken, want ik vind, dat anderen hierdoor hetzelfde mooie resultaat zouden kunnen bereiken als ik heb gehad.

Mevr. S.”

Rheumatische toestand is het gevolg van een overdaad van urinezuur in het lichaam. Eenige ingrediënten nu van Kruschen Salts zorgen, dat dit urinezuur zacht

maar volkomen uit het lichaam verwijderd wordt. Andere zouten in Kruschen verhinderen, dat het voedsel in de ingewanden kan gaan gisten en voorkomen daarbij niet alleen verdere ophooping van het gevaarlijke urinezuur, maar ook van afvalstoffen, die de gezondheid ondermijnen.

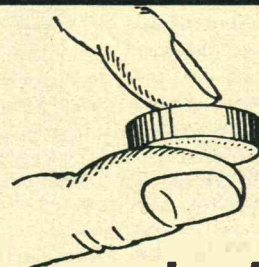
Daarom zal „de dagelijksche dosis” Kruschen niet alleen reumatische pijnen verdrijven en verder voorkomen, doch het zal Uw geheele organisme verfrischen en vernieuwen.

Kruschen Salts

is uitsluitend verkrijgbaar bij alle apothekers en drogisten a f.o. 90 en f. 1.60 per flacon. Stralende gezondheid voor 1 cent per dag. Imp.: N.V. Rowntree Handels Mij., Heerengracht 209, Amsterdam-C.

Blijf Gezond

het heele jaar

vrij van **keelpijn**
vrij van **influenza**
vrij van **infectie-
ziekten**

FORMAMINT

De Keelontsmettende tabletten.

Verkrijgbaar in alle Apoth. en Drog. à Fl. 1.- per flesch

DOOR 'T GEBRUIK VAN

NIVA TANDPASTA

STEUNT GIJ

5 Nederlandsche Industrieën,
daar de voorn. grond-
stoffen en de ver-
pakking ook

zijn.

Helpt dus

mede, de ma-
laise in EIGEN LAND
te bestrijden.

Groote Tuben 75 cts.

Kleine Tuben 25 cts.

Dr. H. NANNING's

Pharm. Chem. Fabr. N.V., Den Haag.

Altijd een mooie en zachte huid

Ik heb ondervonden dat het goed is om een of twee maal per week des avonds het ge-laat een paar minuten met Purol te masseeren, waarna ik de gewoonte heb de niet in de huid gedrongen Purol met een zacht doekje af te vegen. Deze eenvoudige be-handeling geeft op den duur aan de huid een bijzonder zachte en mooie teint.

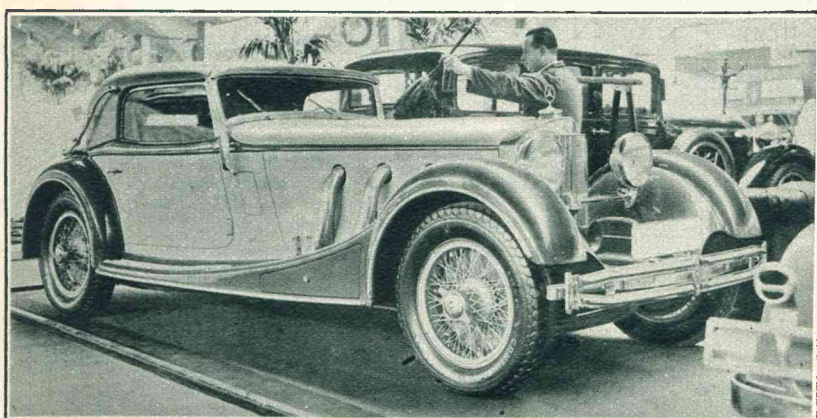
SLUIT U AAN BIJ DEN M. O. B.

(BOND VAN MONDORGEL- EN HARMONIKACLUBS)

Maandblad met Muziekbijlage gratis

CURSUS, HANDLEIDING, INLICHTINGEN en ADVIEZEN
Het lidmaatschap legt geen verplichtingen op, doch brengt vele voordeelen. Minstens 30% bespaart U alleen al door het gebruikmaken van de Inkoop-centrale van den Bond. Aansluitingskosten 10 ct. p. lid. Contributie 1 cent per lid per week.

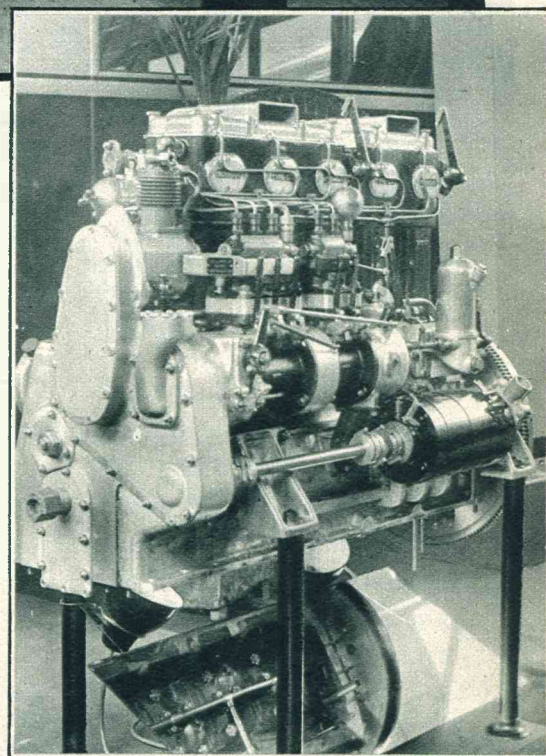
Secretaris: S. SMEELE, KRUISSTRAAT 33, HAARLEM

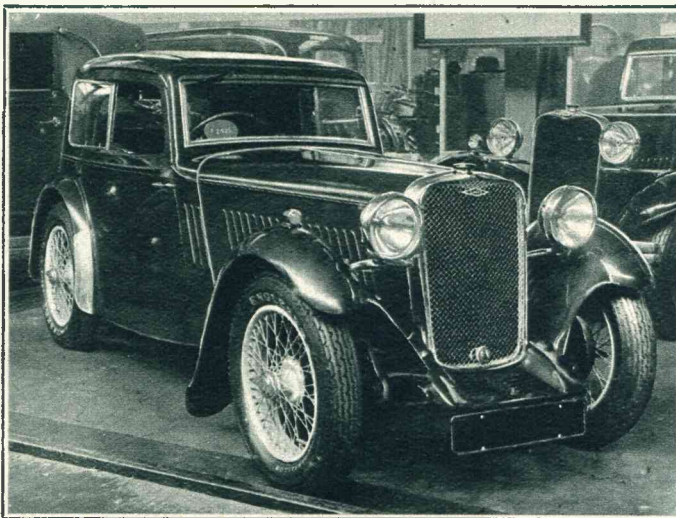
Iets voor U? De Mercedes Benz — model Lilian Harvey — een wagen ter waarde van ruim 30 duizend gulden. Is het kostbaarste exemplaar van de expositie.

De autoshow in het R. A. I. gebouw. Een fraai overzicht van de ruime hal, waar honderden automobielen, de een al schooner dan de ander, op kijkers, doch nog meer op koopers wachten.

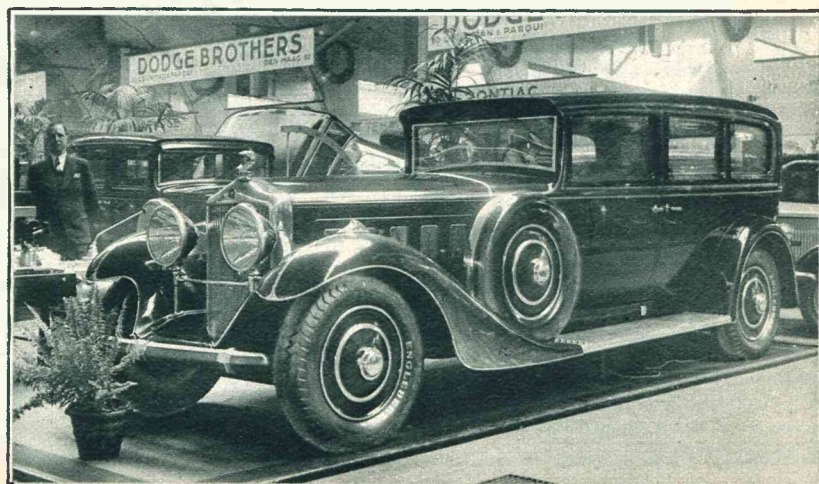
R. A. I.-nieuwjes. De Singer was een nog vrijwel onbekend product van de Engelsche auto-industrie. Hierboven de nieuwe wagen, welke tot die der populaire prijsklasse behoort

Volgens deskundigen zal de Diesselmotor een belangrijke rol gaan spelen in de beweegkracht voor den automobiel. Kromhout's fabrieken exposeeren zoo'n exemplaar op de R. A. I. Men weet, dat er reeds welgeslaagde proeven mee hebben plaats gehad.

Nog een duur zitje op de R. A. I. — Een Indische Maharadja, die blijkbaar ook thans nog niet op een kleinigheid behoeft te letten, zal straks de Belgische Minervafabrieken 25 duizend gulden schuldig zijn voor de hieronder afgebeelde wagen.

R. A. I.

De hoofdstad staat weer in het teken van de R.A.I. Waar eenige maanden geleden het rommelige gedoe van een zesdaagschen wielervedstrijd hoogtij vierde, staan thans in welhaast majestueuze pracht honderden automobielen te blinken, wachtend op kijkers en koopers. Betreffende eerstgenoemde categorie behoeft men zich niet erg bevreesd te maken. Zij komen in elk geval en zij zijn het ook, die Amsterdam tijdens de R.A.I.-dagen een buitengewoon aanblik geven. Zullen straks de handelaars eveneens tevreden zijn? De expositie is er in elk geval op berekend, den bezoeker zijn laatste cent uit den zak te kloppen. Juist omdat er vorig jaar geen tentoonstelling is geweest, ziet men nu zoo goed, dat de automobielfabrikanten niet stil hebben gezeten. Verandering van lijn is de hoofdzaak, welke zelfs den leek moet treffen. De stroomlijn is troef en er zijn fabrieken welke de perfectionneering hiervan zoozeer hebben willen doorvoeren, dat de aanblik van den wagen er onder heeft geleden. Doch dit zijn uitzonderingen. Ook de meer ingewijde automobilist zal er op zijn speurtocht nog wel het noodige vinden. Hij behoeft slechts hier en daar een motorkap op te lichten om te ontwaren, dat de motorconstructeurs toch ook weer verschillende kleine dingen hebben gevonden en verbeterd, alles tot heil eener goede functionneering van het geheel. R.A.I. is troef! Moge de voortvarendheid van bestuur der vereeniging, en niet het minst die der exposanten, een gunstig teeken voor andere bedrijven zijn. R.A.I. tracht het malaisespook te bannen, en elk weldenkend mensch kan dit loffelijk streven slechts waardeeren!

Het zestal van het Haagsche Lyceum toonde zich het meest bedreven in het Haarlemsche ijschokeytournoi. Wij zien hier de Haagsche heeren in actie tegen P.W. uit Enschede.

Simon Heiden heeft pech. De recordman van de 5000 M. te Davos won ook te Heerenveen dit nummer. Voor de 10.000 M. moest Heiden zich echter terug trekken wegens een spierversrekking. Wij zien hier den Finschen masseur Waulo met hem bezig.

SPORT

Ijschokeytournoi te Haarlem. Zaterdag had de Haarlemsche IJclub een ijschokeytournoi uitgeschreven, zoodat het publiek volop gelegenheid kreeg kennis te maken met dit zeer snelle behendigheidsspel. Een moment uit 't treffen tusschen Haarlem en Baarn voor 't Haarlemsche doel.

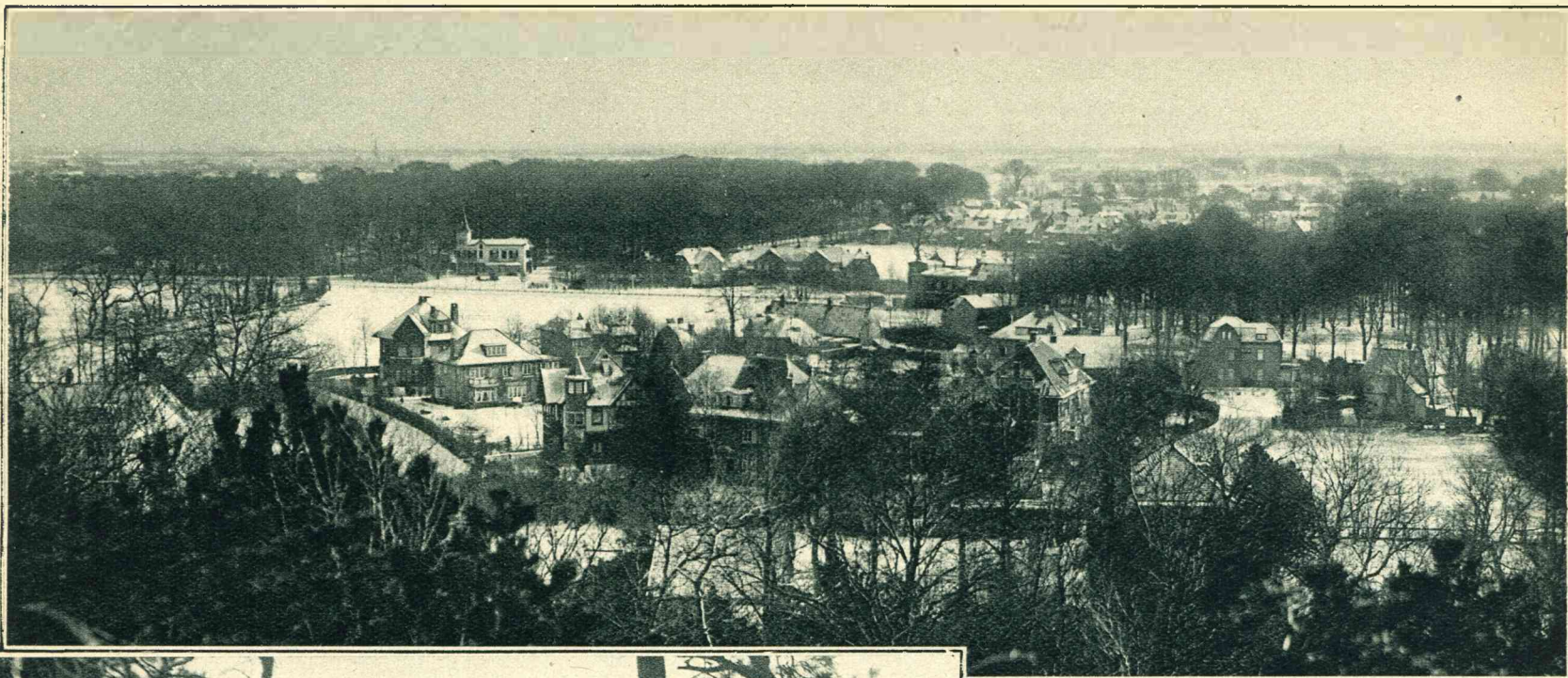
't Valt wel, maar niet mee, Ajax organiseerde te „Betlem" een ijsfeest voor zijn leden op Zondag j.l. Onze foto-graaf kieke daar dit niet onvermakelijke ijsduel tusschen Jan de Natris en scheidsrechter Weber.

Voetballers op het ijs aan den start. De R.C.H.-ers Kos (links) en Krom aan den start van een wedstrijd in het hardrijden, welke R.C.H. Zondag te Heemstede voor zijn leden had uitgeschreven

De Nederlandsche Schaatskampioenschappen te Heerenveen. Een fraai overzicht van de baan, waarop v.d. Scheer (links) en de Hagenaar Dijkstra elkaar de zege betwisten op de 10.000 M.

*De besneeuwde omtrek
van Bloemendaal.*

WINTERGEZICHTEN

UIT DE PROVINCIE

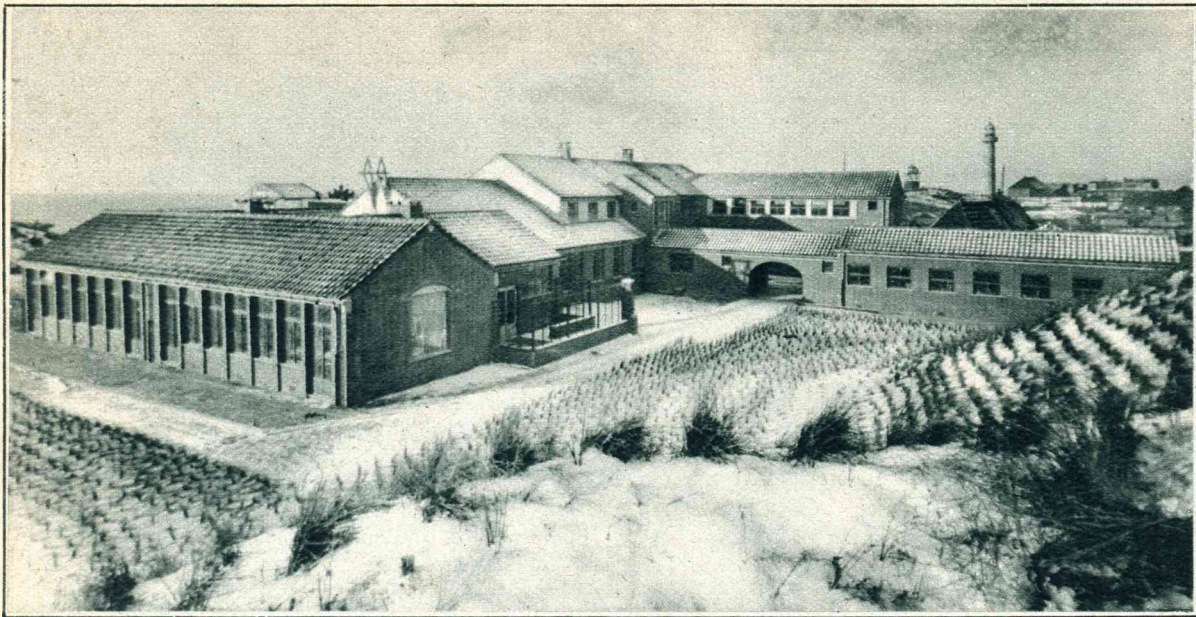
Bobsleden vanaf het Kopje.

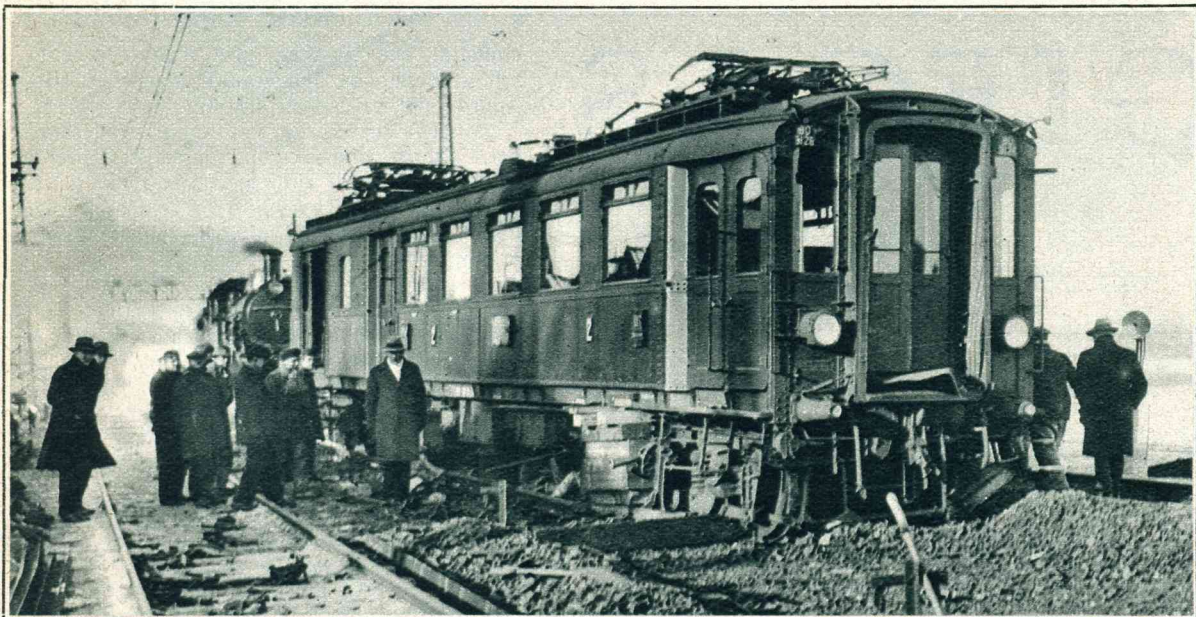
De togevroren haven van Volendam.

Besneeuwde boschwegen rondom het Wilhelminadijn — het Kopje — bij Bloemendaal.

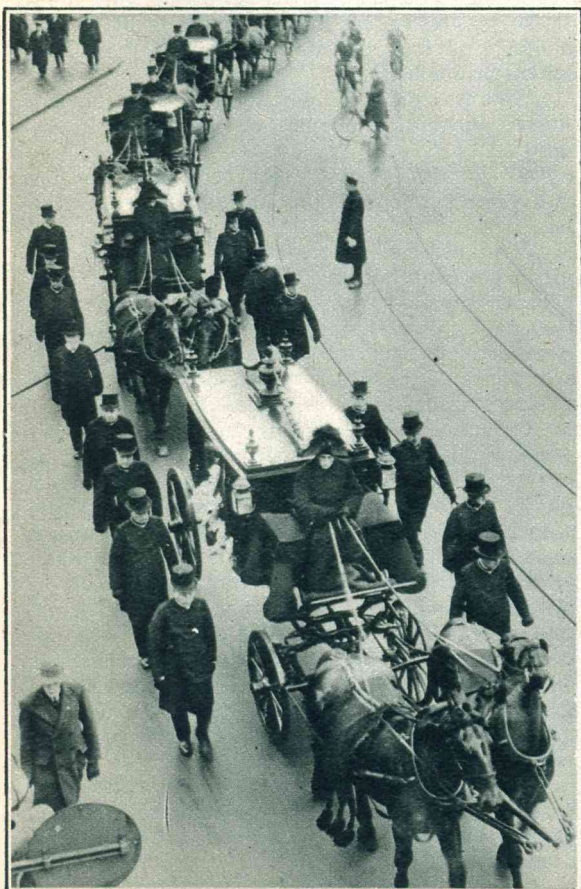

Te Egmond aan Zee werd het nieuwe koloniehuis „Prinses Juliana” van de Vereeniging van Christelijke Kolonies in Nederland in gebruik genomen. Architect is de heer Ir. Gerritsen.

Nabij Haarlem ontspoorde twee elektrische treinen. Gelukkig werd niemand gewond.

ALLERLEI NIEUWS

Het echtpaar J. Ruijter-Soeter, Ravenstraat 4 c, Amsterdam, hoopt 14 Februari a.s. zijn gouden huwelijksfeest te vieren.

Vanuit het Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam werd de familie de Croos begraven (agent van politie, vrouw en een kindje), die ten gevolge van gasverstikking om het leven kwamen.

BREUKLIJDERS

Dit is C. H. SCHOLTE, die, na 22 jaar breuklijder te zijn geweest, zichzelf en duizenden anderen van breuklijden bevrijdde door zijn nieuwe uitvinding van het **PATENT LUCHTAPPARAAT**.

Duizenden dankbetuigingen. Vraagt kosteloos om het boek met afbeeldingen en prijzen.

C. H. SCHOLTE

Aert v. Neustr. 105a - Rotterdam

Waarschuwing. Laat U niets anders opdringen, want even goed of beter bestaat er niet.

Levensverzekering-Mij. „HAARLEM”
Haarlem - Wilsonsplein 11 - Opgericht 1873

Sluit alle soorten Levens-, Pensioen- en Volksverzekeringen

DRAAG GEEN BREUKBAND!

Na 30-jarige ondervinding heb ik een Breukverband-Apparaat voor mannen, vrouwen en kinderen gemaakt, hetgeen breuklijden verhelpt.

Ik zend het op proef!

Indien U bijna alles beproefd hebt, kom dan tot mij. Waar anderen gefaald hebben, daar heb ik mijn grootste succes gehad. Zond onderstaande coupon heden en ik zal U gratis mijn geïllustreerd boek over breuken en hare behandeling toezenden, waarin ook mijn Breukverband-Apparaat is afgebeeld met de prijzen, ook de namen van vele personen, die het beproefd hebben en hoogst dankbaar zijn. Het geeft directe verlichting, wanneer al het andere niets hielp.

Ik maak het volgens Uw maat en zend het U toe met absoluten waarborg, dat het U voldoet zal, of ik zend U het geld terug. Ik heb den prijs zoo laag mogelijk gesteld, zoodat rijk of arm het koopen kan. Ik zend het op proef ten bewijze dat hetgeen ik zeg, waarheid bevat. U alleen oordeelt en indien U eens mijn geïllustreerd boek gelezen hebt, zult U even verrukt zijn als mijne duizenden patiënten wier schriftelijke dankbetuigingen voor U ter inzage liggen. Vul onderstaande gratis coupon in en post die nog heden.

Photo v. d. heer C. E. BROOKS die zich zelf en duizenden anderen van breuklijden bevrijdde. Indien breuklijdende, schrijf dan nog heden.

GRATIS INFORMATIE-COUPON

C. E. BROOKS (2191 D) Singel 25 - Amsterdam

Gelieve mij te zenden, franco per post, in onbedrukte enveloppe, zonder eenige kosten of verplichtingen mijnerzijds, Uw geïll. boek en volledige inlichtingen betreffende Uw Breukverband-Apparaat.

Naam:

Adres:

BOOM'SASTHMAPOEDERBOOM'S

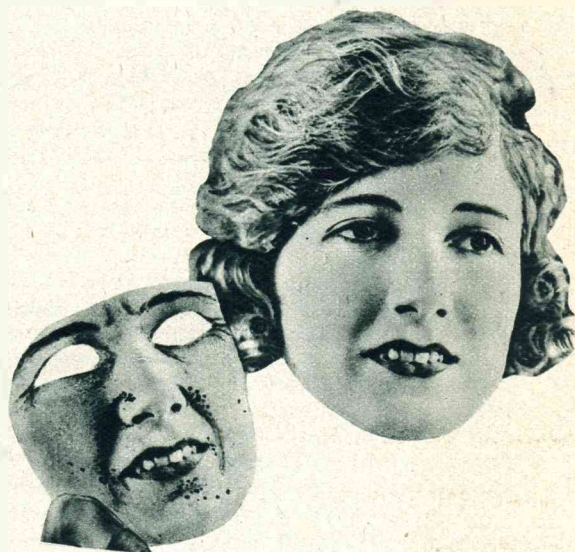

Asthmalijders!

Het **Asthmapoeder BOOM** geeft bij inademing direct verlichting bij Asthma en daaruit voortkomende Borstbenauwdheid en Borstbeklemming. Alleen echt zoo de verpakking is voorzien van bijstaand fabrieksmerk.

Verkrijgbaar in Apotheken en Drogistwinkels à f 1.25 per doos. Op aanvraag gratis en franco een monsterdoosje. Fa. A. M. BOOM, Arnhem 8.

BOOM'SASTHMAPOEDERBOOM'S

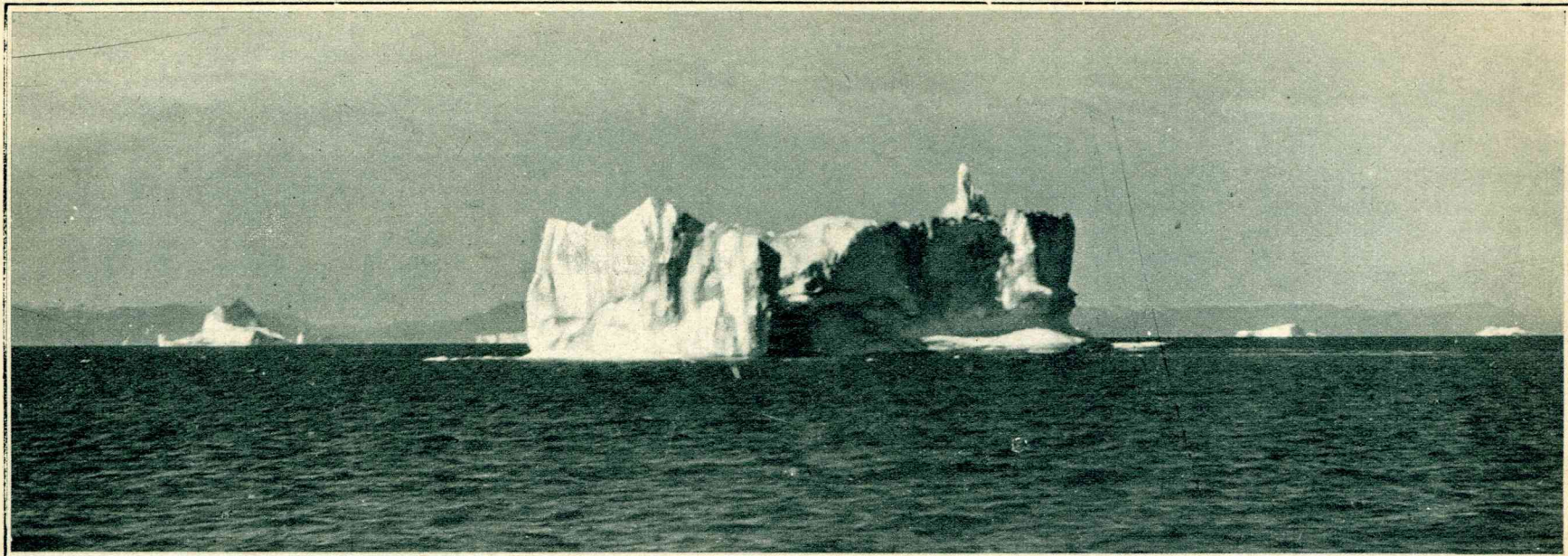
Een gave, fluweelzachte huid.

Door een eenvoudig middel.

Als Uw teint bedorven wordt door puistjes, vetwormpjes of uitgezette poriën; als U last hebt van een harde, grove huid, bedenk dan, dat dit alles het gevolg is van een slechten toestand der kliertjes onder de huid. Radox kan Uw huid juist datgene geven wat zij noodig heeft. Indien U maar telkens, wanneer U het gezicht wast, wat Radox door het water mengt, wordt dit water rijk aan zuurstof en andere belangrijke bestanddeelen. Deze stoffen dringen door de opperhuid naar de slecht werkende en uitgeputte kliertjes. De verstopte huidporiën zullen gereinigd worden en de kliertjes gevoed en tot nieuw leven aangespoord. Dan zal de huid weer behoorlijk kunnen functionneeren en het natuurlijke gevolg bemerkt U al na eenige dagen: dat is een fluweelzachte, frissche en jeugdige teint, zonder puistjes of andere ontsieringen. Radox is heerlijk geïmpregneerd en verkrijgbaar bij alle apothekers en drogisten. Een pak is toereikend voor verscheidene weken.

RADOX nu 70 cts. per pak

Imp.: N.V. Rowntree Handels Mij., Heerengracht 209, Amsterdam-C.

IJSBERGEN in de Disko-baai (Groenland).

Nee, ik verkoop niets," antwoordde dr. Clynt met 'n gedecideerd hoofdschudden op een vraag van mr. Burrell, den gifgasfabrikant.

"Ik bied u een half miljoen en een aandeel in de winst voor de formule," hield Burrell met koude stem aan.

"Nee, ik verkoop niets," herhaalde dr. Clynt, den millionaire vast aanzien.

Burrell trommelde zenuwachtig met de vingers op tafel, de vasthoudendheid van dien onbenulligen chemicus ergerde hem.

"Een miljoen en een leidende positie in ons laboratorium," bood hij plotseling aan.

"Nog voor geen milliard, mister Burrell," antwoordde dr. Clynt vriendelijk.

Burrell stond woedend op, doch wist zich uiterlijk te beheerschen.

"Wat doet u dan met uw uitvinding, als u ze niet exploiteert?" viel hij uit.

"Aan de vergetelheid prijsgeven, mister Burrell," gaf de chemicus met een glimlach ten antwoord.

"Maar dat is... dat is krankzinnigheid, dokter, u verschopt een fortuin," barstte Burrell zenuwachtig los.

"Er is iets dat mij meer waard is dan een fortuin, namelijk mijn gewetensrust," sprak dr. Clynt hoogst ernstig.

De gifgasfabrikant begon heesch te lachen.

"Kom, kom, is u zoo scrupuleus, dokter? Waarom heeft u zich dan eigenlijk op de samenstelling van dat alles vernietigende gas toegelegd? Dat is toch de grootst denkbare inconsequentie, die u nu verkondigt?"

"Toch niet, mister Burrell," antwoordde de chemicus rustig. "Ik vond de samenstelling van dit nieuwe gas slechts bij toeval. Eigenlijk zocht ik naar een onschuldige gassoort die de hoogst schadelijke dennenspinners in de bosschen zou vernietigen. Het was een louter toeval dat ik dit nieuwe gas ontdekte."

Burrell ging plotseling weer zitten en keek den chemicus onderzoekend aan.

"Luister eens, dokter. Ik ben hier gekomen, nadat ik het verslag had gelezen van uw referaat voor de Vereniging van Chemici. U heeft daarin beweerd dat de uitwerking van uw gas alle andere vernietigingsmethoden in de schaduw stelt. Is dat waarheid of was het... hm, een soort reclame?"

"Waarom vraagt u dat, mister Burrell?" informeerde Clynt koel.

"Omdat uw bewering, mocht zij juist zijn, van eminent belang, neen, van levensbelang is voor de gifgasindustrie," antwoordde Burrell.

"Ik begrijp u," sprak Burrell op veelbetekenenden toon. "Welnu, mister Burrell, ik wil even openhartig zijn als u. Van reclame voor eigen naam heb ik een afschuw en met humbug houd ik me niet op. Wat ik beweerde was waarheid: deze nieuwe gassoort, waaraan ik den naam X-gas heb gegeven, stelt alle andere soorten in de schaduw wat vernietigende uitwerking betreft."

"U bedoelt de bekende soorten, zooals phosgeen en hyperit," verbeterde Burrell zenuwachtig.

GIFGAS

door

John D. Claverten

* * *

Dr. Clynt schudde ontkennend het hoofd. Uit een ongesloten kast haalde hij een groot étui, waarin een aantal glazen buisjes geborgen waren. Hij nam er een uit waarvan het étiquet met een X gemerkt was en legde het voorzichtig voor zich op tafel.

"Dit is het X-gas. Ik ben overtuigd dat het alle andere gassen — en ik weet dat er meer dan drie-duizend soorten zijn — waardeloos maakt. In betrekkelijken zin dan natuurlijk. Hierbij denk ik niet alleen aan hyperit en phosgeen, maar ook aan de gassen, die in de militair-wetenschappelijke laboratoria zijn opgeslagen en waarvan de samenstelling geheim is. Op een afstand van vijftien, zelfs twintig kilometer van de plaats vanwaar het wordt uitgezonden, behoudt het zijn vernietigende uitwerking."

Dr. Clynt zweeg en Burrell verzong een oogenblik in gepeins.

"Mag ik u nog om een inlichting verzoeken, dokter?" vroeg hij plotseling.

"Wat wenscht u te weten?" informeerde Clynt.

"Zijn er misschien bijzondere moeilijkheden verbonden aan de vervaardiging van het X-gas? Ik bedoel moeilijkheden die de exploitatie van uw uitvinding praktisch onmogelijk maken?"

Burrell wachtte met spanning het antwoord af en dit sloeg zijn laatste hoop den bodem in.

"Nee," antwoordde Clynt gedecideerd. "De parfumerie-industrie en de acetaatzijde-industrie kunnen zich binnen twee dagen op de vervaardiging van het gas instellen. Er is geen moeilijkheid die een massaproductie in den weg staat."

"En u verkoopt die uitvinding niet?" vroeg Burrell voor de vierde maal en op drifigen toon.

"Nee, ik verkoop niets; ik wil me niet medeschuldig voelen aan den dood van duizenden onschuldige menschen," antwoordde Clynt hard.

"U verkoopt niets: ook niet als er een beroep wordt gedaan op uw burgerzin, op uw vaderlands-liefde? Denkt u er wel aan dat uw uitvinding in benarde omstandigheden van levensbelang zou kunnen zijn voor ons land?"

Dr. Clynt sloot even zijn oogen, hij walgde van den aanblik van den millionaire. Het was van algemeene bekendheid, dat de Burrell-gifgasindustrie haar patenten verkocht aan den meestbiedende onder de generale staven, ongeacht of deze tot de vijanden of tot de vrienden van de Verenigde Staten moest worden gerekend. Om Burrell's mond speelde een voldane glimlach, hij geloofde

eindelijk een zwakke plek van den chemicus te hebben aangeraakt. Maar het antwoord joeg dat geloof haastig op de vlucht.

"Mister Burrell, ik heb mijn vaderland lief, daarin blijf ik bij niemand achter," antwoordde Clynt eindelijk. "Maar die liefde

is toch niet zoo groot en blind dat ik daaraan het leven van duizenden onschuldigen zou opofferen. Ik verkoop niets..."

Burrell stond met een vloek van zijn stoel op.

"U is een gek!" viel hij onbeschoft uit.

"Misschien; er zijn wel meer idealisten, die de humaniteitsgedachte voorstonden, voor krankzinnig uitgemaakt," wierp Clynt tegen. Hij stond op en zonder een spier van zijn gelaat te vertrekken, voegde hij er verachtelijk aan toe: "Maar ik ben liever een gek, mister Burrell, dan een business-man van uw slag."

Burrell begreep de terechtwijzing, maar zij trof hem niet. Hij haalde de schouders op, glimlachte minachtend en wendde zich, na nog een begeerigen blik op het buisje te hebben geworpen dat op tafel lag, zonder afscheid te nemen naar de deur. Clynt keek hem glimlachend na en toen de deur van het laboratorium achter den millionaire was dichtgevallen, borg hij zijn buisjes gifgas op en ging aan het werk.

"Tot elken prijs, we moeten die formule in ons bezit zien te krijgen, hoewel het X-gas voor praktische toepassing aan het eigenlijke front niet in aanmerking kan komen," sprak Burrell tot zijn laboratoriumchef.

"Waarom niet in aanmerking kan komen, mister Burrell?" informeerde Huntley verwonderd.

De gifgasfabrikant wees op het verslag van Clynt's referaat, dat op zijn schrijfbureau lag.

"Clynt heeft een uiteenzetting gegeven van de uitwerking van het gas. Hij heeft bij zijn proeven gebruik gemaakt van rioolratten. De incubatieperiode — de tijd dus die verloopt tusschen de gasinfectie en het optreden van de eerste verschijnselen — duurt drie dagen. Aan het front zijn gassen in gebruik die onmiddellijk een doodelijke of verlamme uitwerking hebben. Maar het X-gas is een ideaal-middel om heele landstroken te ontvolken. Dat is vernietigend voor het moreel van de bevolking en geeft den aanvallende een machtig wapen in de hand. Het X-gas is reukloos en dringt overal in door, zooals Clynt beweert. Dat is een niet te onderschatten voordeel, Huntley. Ik stel me voor, dat militaire deskundigen met gebruikmaking van X-gas binnen acht dagen een stad als Londen, Parijs of Berlijn zullen kunnen ontvolken. Ik zie nog veel meer mogelijkheden: een geheele natie kan worden uitgeroeid met X-gas. Juist omdat het zijn aanwezigheid niet verdraagt..."

Burrell zweeg en even bleef er een nadenkend zwijgen hangen in het privé-kantoor van den millionaire. Het werd plotseling verbroken door Huntley.

„Als Clynt weigert zijn geheim te verkoopen, is die uitvinding eigenlijk van weinig belang voor ons, mister Burrell. Alleen als hij haar aan een ander verkocht zou het ons schaden.”

„Zeker, maar je vergeet nog iets, Huntley. Als wij het X-gas aan de markt konden brengen, dan hadden we het in onze macht voorwaarden te stellen bij den verkoop. Wij konden de generale staven verplichten bij den aankoop van X-gas ook phosgeen en hyperit van ons af te nemen. Practisch zou dit neerkomen op de alleen-leverantie voor de geheele wereld, we zouden al onze concurrenten kunnen uitsluiten.”

Het denkbeeld wond Burrell op en met groote stappen begon hij het vertrek rond te loopen, doch plotseling bleef hij staan.

„Die vervloekte Clynt, de vent is gek!” viel hij uit. „Verschopt moedwillig een fortuin. Ik heb hem een miljoen geboden en hij bleef er koud als ijs onder. Hij is een onpractische ezel, hij denkt er zelfs niet aan dat zijn geheim hem wel eens ontstolen zou kunnen worden. Hij bewaart zijn X-gas in een ongesloten kast en de eerste de beste handige inbreker kan er met zijn uitvinding vandoor gaan.”

Huntley keek vreemd op. Hij was een even gewetenloos business-man als zijn patroon, maar hij was meer vindingrijk. Hij streed met een gedachte die hij niet zoo spoedig onder woorden durfde brengen, maar plotseling liet hij zich toch een naam ontvallen.

„Crooks, mister Burrell...”

De millionaire keek hem verrast aan en ontmoette Huntley's veelbeteekenenden blik.

„Crooks, die kerel dien we van de Kwakers hebben gekregen ter zedelijke verbetering?” vroeg hij met een grijns.

„Dezelfde; een vos verliest wel zijn haren, maar niet zijn streken, zegt een wijs spreekwoord. Voor een duizend dollar...”

„Hm, en dan analyseeren, bedoel je?” viel Burrell hem haastig in de rede.

„Juist, als we het gas kunnen ontleden dan zijn we er achter,” antwoordde Huntley met een veelzeggenden glimlach.

Huntley knikte en zijn laboratoriumchef de hand reikend, gaf hij met een enkel woord zijn zegen aan het plan.

„Right...” sprak hij en zijn hoed grijpend, verliet hij zijn kantoor om zich naar huis te begeven.

Den volgenden morgen las Burrell bij het ontbijt de volgende mededeeling in „The Morning Post”: „In den afgelopen nacht bemerkte de politie dat de buitendeur van het Chemisch Laboratorium van dr. Clynt aan de Colgate Street niet gesloten was. Zij waarschuwde den chemicus die na een vluchtig onderzoek constateerde, dat er ingebroken was. Er wordt niets vermist als een étui met gevulde gifgasbuisjes, die door dr. Clynt worden gebezigd bij zijn experimenten tot verdelging van schadelijke insecten. Van de daders van de inbraak ontbreekt zelfs het geringste spoor.”

Burrell wierp zijn krant neer en begaf zich haastig naar zijn fabriek. In het laboratorium vond hij Huntley bezig met het vernietigen van een aantal gasbuisjes, die van geen waarde bleken te zijn voor de analyse van het kostbare X-gas.

„Alle bezwarende voorwerpen zijn verdwenen, het étui heb ik verbrand, mr. Burrell,” begroette Huntley den millionaire.

„Prachtig, wanneer wou je beginnen, Huntley?” vroeg Burrell tevreden.

„Onmiddellijk, we kunnen tot tien uur ongestoord werken. Als we de formule gevonden hebben, kunnen we ook dit buisje vernietigen. Het is niet waarschijnlijk, maar als de politie soms...”

„Je hebt gelijk, we zullen haast maken; haal even een paar gasmaskers, Huntley, ik zal je helpen,” viel Burrell hem opgewonden in de rede.

Huntley verdween en keerde een oogenblik later terug met een paar speciaal voor de experimenten geconstrueerde ademhalingsapparaten. De beide mannen sloten zich in het laboratorium op en toen zij een uur later weer te voorschijn kwamen, verkeerde Burrell in hoogst opgewonden toestand: de chemische formule van het geheimzinnige X-gas was gevonden en aan Burrell's gifgas-industrie was voor onafzienbaren tijd de heerschappij over de gifgasmarkt verzekerd.

Vijf dagen later haalde dr. Clynt in den vroegen morgen zijn ochtendblad uit de boodschappenlift. Het onderzoek naar de daders van de laboratorium-inbraak had niet het minste resultaat opgeleverd en Clynt twijfelde er sterk aan of zij ooit gevonden zouden worden. Hij had de politie mededeeling gedaan van zijn gesprek met mr. Burrell, doch men durfde het blijkbaar niet aan, den machtigen millionaire in het onderzoek te betrekken.

Terwijl Clynt zijn krant opensloeg, viel zijn blik op een vetgedrukten kop van de rubriek „Laatste Berichten”.

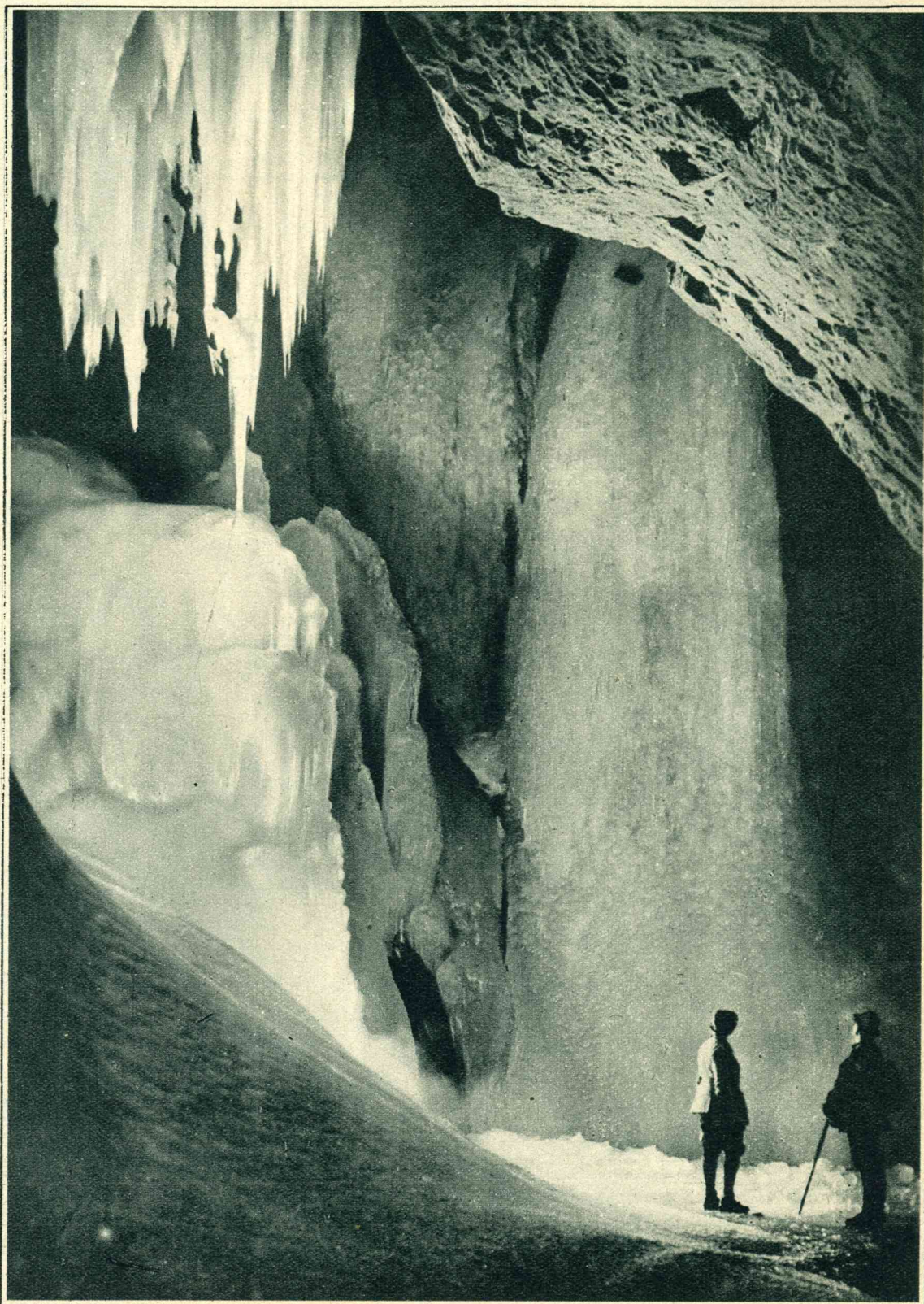
„Geheimzinnige dood van twee bekende stadgenooten; de gifgasfabrikant Burrell en zijn laboratoriumchef in den afgelopen nacht overleden.”

Clynt's hand beefde en in de grootste ontsteltenis las hij verder: „Onder zeer geheimzinnige verschijnselen zijn hedennacht plotseling overleden mr. Burrell en mr. Huntley, respectievelijk eigenaar en laboratoriumchef van Burrell's gifgas-industrie. Omtrent deze raadselachtige sterfgevallen vernemen wij het volgende: Na samen den avond te hebben doorgebracht in een bar, begaven beide heeren zich tegen middernacht naar hun woning. Mr. Burrell kreeg om een uur, terwijl hij in pyama nog een sigaar zat te rooken, een aanval van waanzin, die het hoogst gevaarlijk maakte in

zijn nabijheid te komen. Men sloot hem op in zijn slaapvertrek, waar hij alles vernielde wat hem in de handen kwam. De in allerijl gewaarschuwde politie maakte hem voorloopig onschadelijk, waarna een dokter werd opgebeld. Nog voor deze echter arriveerde, overleed mr. Burrell tengevolge van een bloedingstorting in de hersenen.

Mr. Huntley is onder precies dezelfde omstandigheden overleden, alleen zijn bij hem de verschijnselen van waanzin een kwartier later ingetreden. De dokters, die een uiterst minutieus onderzoek naar de doodsoorzaak hebben ingesteld, staan voor een onoplosbaar raadsel; vermoed wordt dat beide heeren vergiftigde of vervalschte dranken hebben gebruikt. Op grond van dit vermoeden is de barhouder hedenmorgen in de vroegte van zijn bed gelicht en in arrest gesteld.”

Toen dr. Clynt van zijn ontsteltenis bekomen was, sloeg hij het verslag op van zijn referaat over de uitwerking van het X-gas op het menschelijk organisme. Met een somber gelaat legde hij het verslag neer en belde de politie op: Burrell en Huntley waren overleden tengevolge van gasvergiftiging... omdat hij vergeten had in zijn referaat aan te geven dat het X-gas ongevaarlijk was voor de ademhalingsorganen, maar uitsluitend via de gehoorgang de hersenen aanvrat...

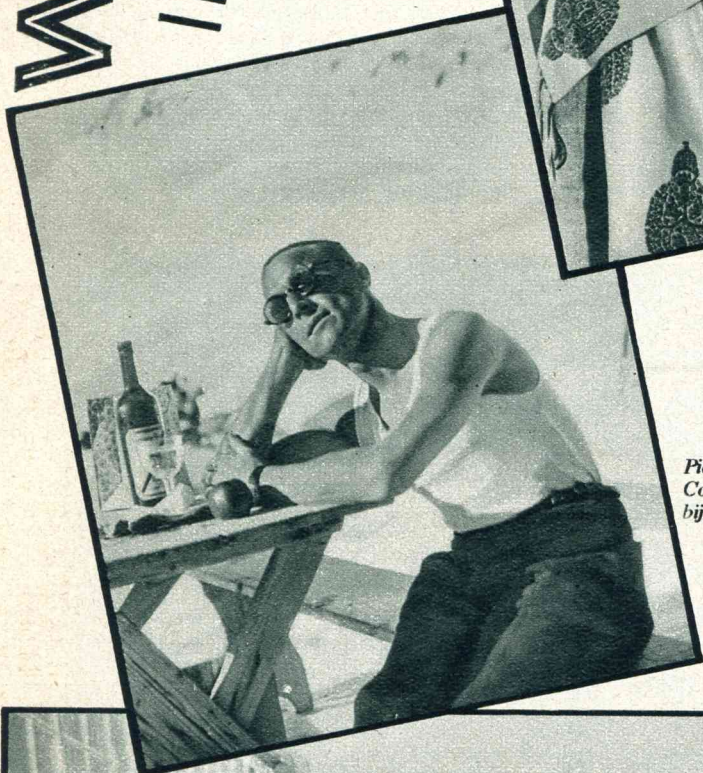

DE IJSREUZENGROT, het bekende natuurmonument bij Salzburg.

WINTERSPORT IN ZWITSERLAND

Prins René de Bourbon als toeschouwer bij 'n sledewedstrijd.

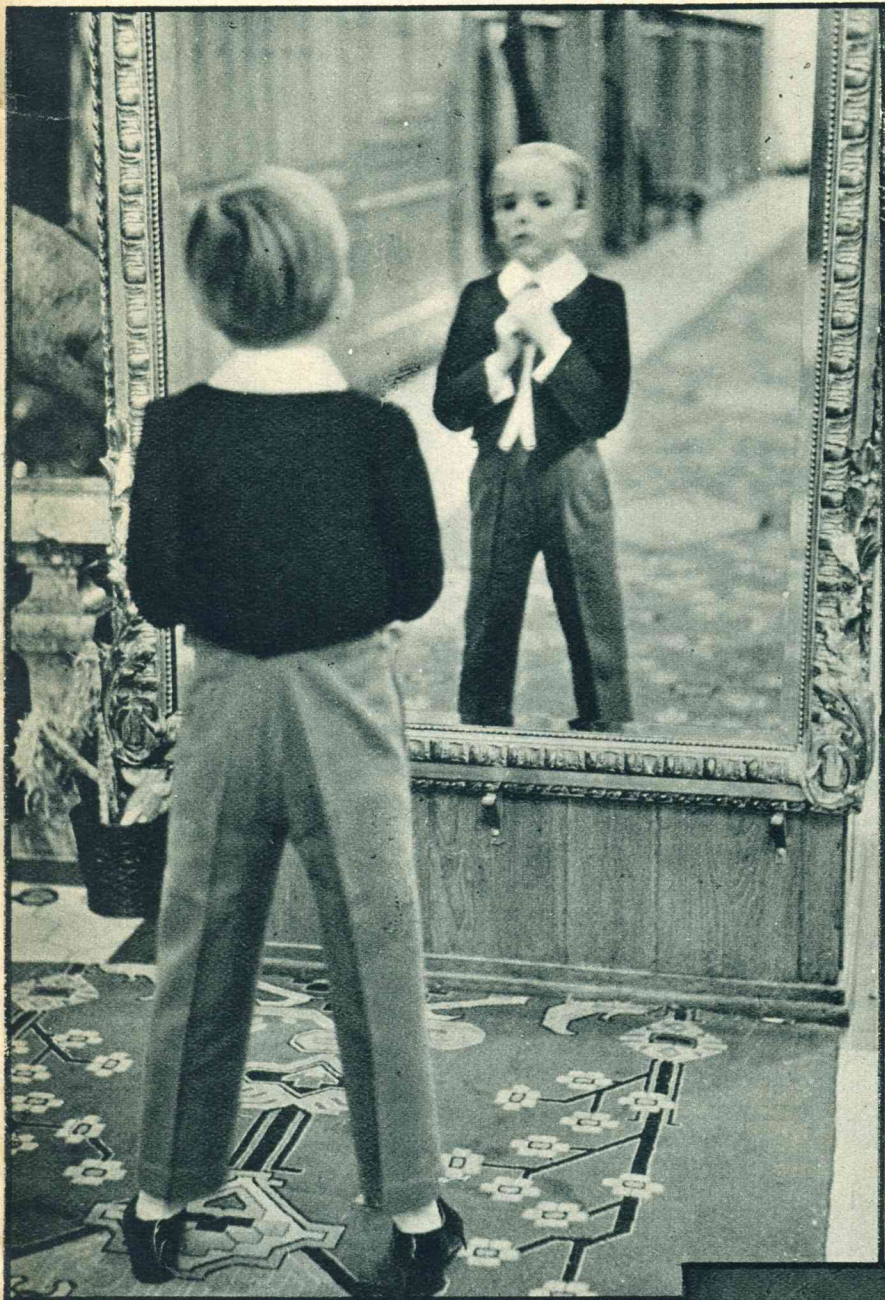
Pick-nick op den Cornigliatop nabij St. Moritz.

Een verwarmende dronk tijdens een skitocht is altijd welkom.

Hoezeer het wintervermaak in St. Moritz en in ons land verschilt, kan men uit deze aardige foto-reportage gemakkelijk besluiten. Het Hollandsche klimaat laat niet toe in een luchtig costuum de wintersport te beoefenen, of ergens een gecombineerd sneeuw- en zonnebad te nemen. Evenmin kent men hier het luxe-hotelleven, dat in plaatsen als St. Moritz en Davos zoo bloeit, en nog minder verschijnen op onze bevroren vaarten en plassen de internationale grootheden, die aan hun naam verplicht zijn de ijssport te beoefenen en zich

Aan het diner in de hotels is ook voor de kleinsten „avondcostuum verplichtend“

De wandelstok, die tevens klapstoeltje is, vergezelt de oudere gasten van St. Moritz op hun „tochten“ rondom het hotel.

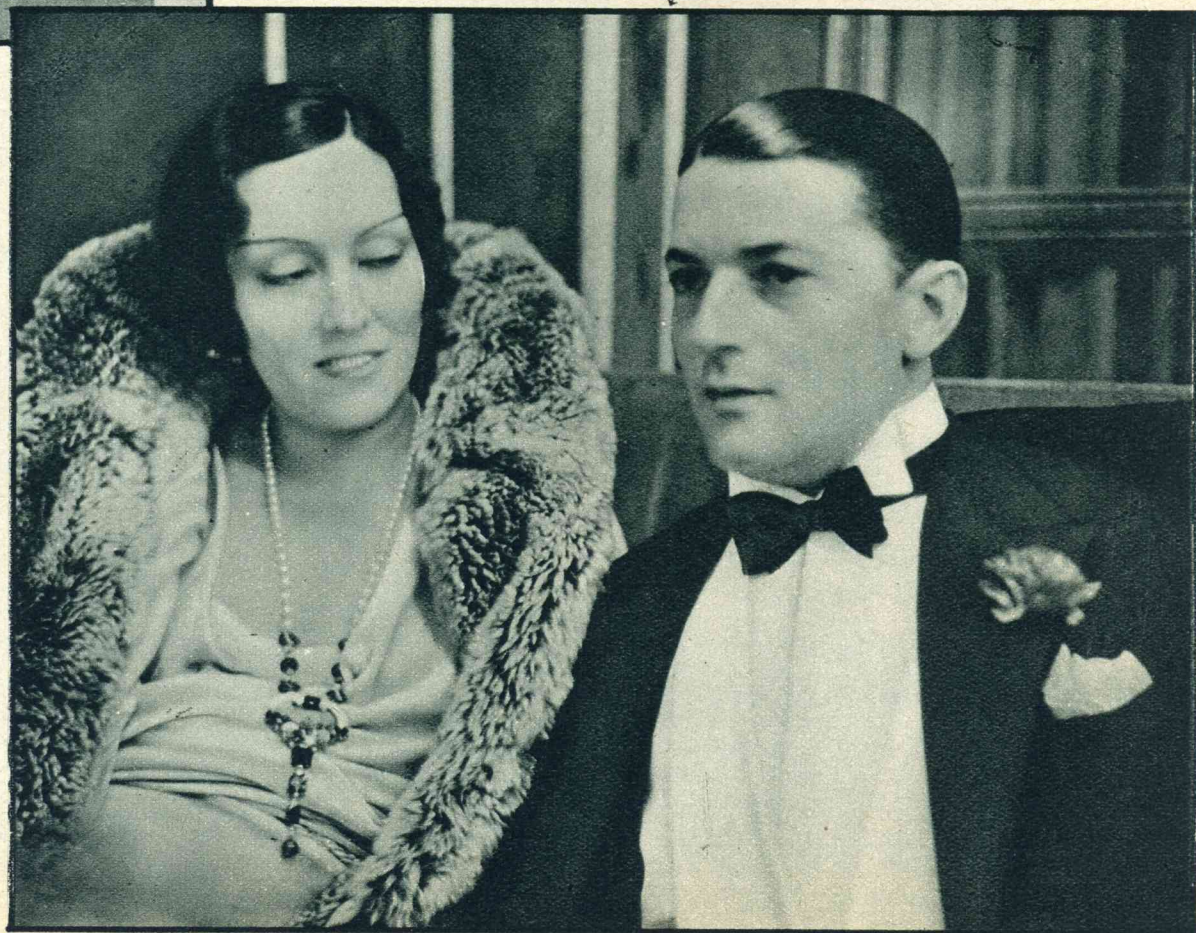
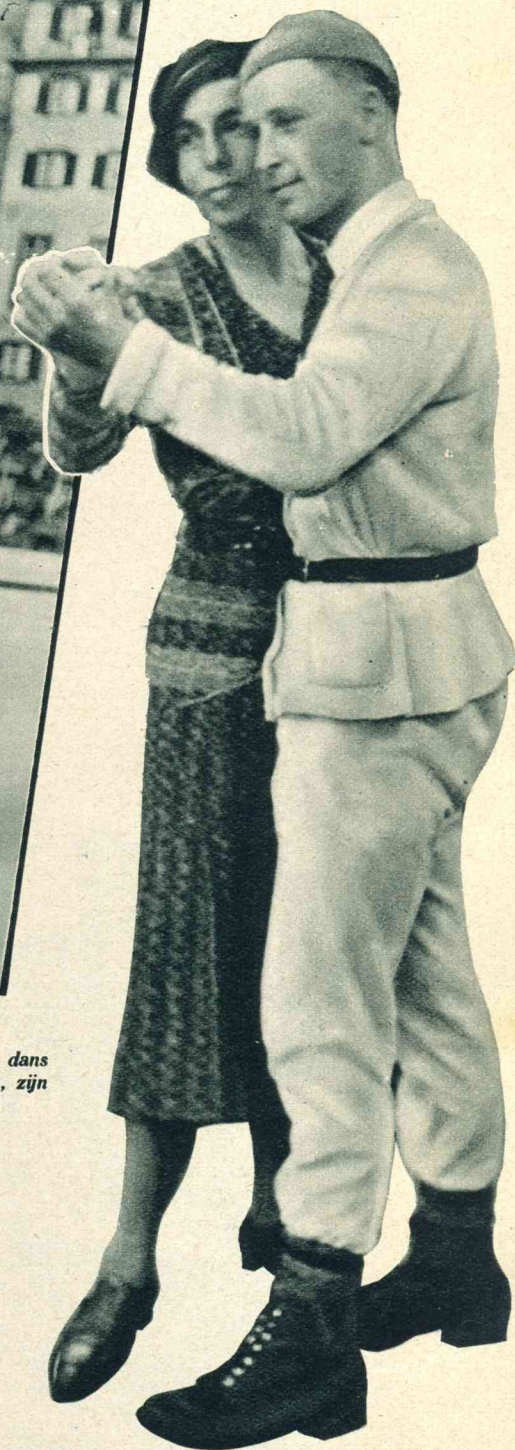

De dame, die te lang naar een ijsbeer had gekeken.

Het is een vaste gewoonte, bij de dans tijdens het theedrinken om vijf uren, zijn ski- of schaatstenu te dragen.

daarbij zoo vreemd mogelijk uit te dossen. Maar wij behoeven de weinigen, die zich een verblijf in de Zwitserse wintersportsteden kunnen veroorloven, niet te benijden, want bij ons is het leven — ook op de schaats — eenvoudiger en gezonder.

Des avonds verschijnt heel St. Moritz in de danslokaliteiten. Gloria Swanson, de Amerikaanse filmactrice, en haar man Michael Farmer.

OUDE KERK